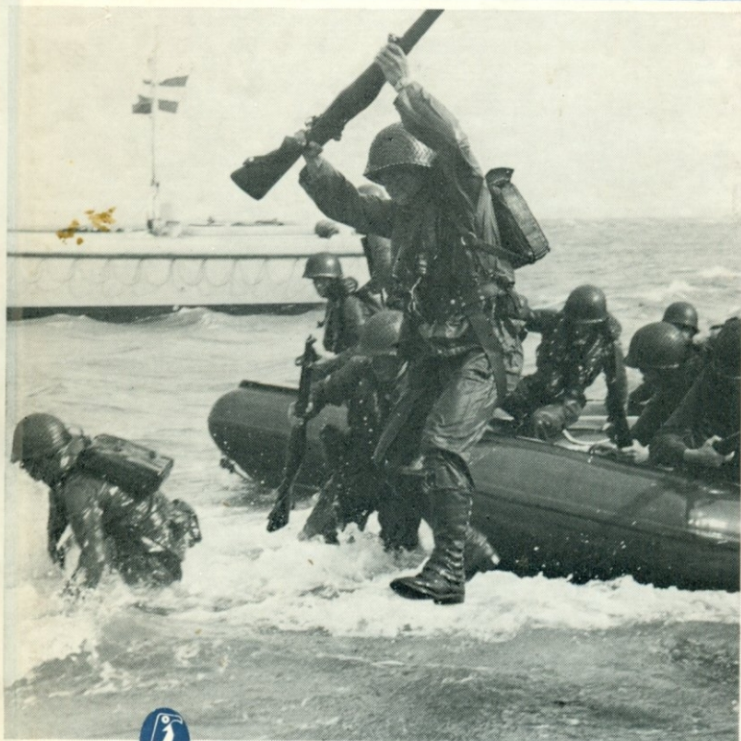

ONZE KONINKLIJKE MARINE 3

W. C. LEMAIRE

KORPS MARINIERS

W. C. LEMAIRE

Kapitein-luitenant ter zee van speciale diensten

ONZE KONINKLIJKE MARINE

DEEL 3

HET KORPS MARINIERS

Op het omslag: „Op de grens van land en water”.

NR

116

© Copyright Uitgeverij De Alk nv, Alkmaar, Holland

DE ALKENREEKS • *Beeld-Encyclopedie* • **ALKMAAR**

Mariniers embarkeren in landingsboten vanaf een van Hr. Ms. jagers

INLEIDING

Het korps mariniers behoeft bij de lezers nauwelijks introductie. Het is niet alleen het oudste, maar ongetwijfeld ook het meest bekende onderdeel van onze Nederlandse strijdkrachten.

Opgericht op 10 december 1665 is de historie van het korps mariniers sindsdien nauw verweven geweest met de krijgsgeschiedenis van ons vaderland. Vele belangrijke wapenfeiten in deze geschiedenis heeft het korps mariniers bevochten om evenvele malen zijn beste krachten te geven als het ging om de verdediging en het behoud van onze vrijheid.

Bij dit laatste denken wij onwillekeurig aan de dappere strijd van een handvol mariniers bij de Maasbruggen te Rotterdam, toen een overmachtige vijand in de meidagen 1940 aldaar probeerde de vesting Holland binnen te rukken. Een optreden, dat — plaats vindend in een recent verleden — nog tastbare herinneringen heeft, zeker bij hen, die deze verschrikkelijke dagen in en om Rotterdam van nabij meemaakten.

Het korps mariniers is een integrerend onderdeel van de Koninklijke marine. Heel populair gezegd is het de marine op de grens van land en water.

In nauwe relatie met de Koninklijke marine ter zee (de vloot) en de Koninklijke marine in de lucht (de marine luchtvaartdienst) verricht het korps mariniers de hem opgedragen taken.

De vredessterkte van het korps mariniers bedraagt 3.000 man, waarvan ruim de helft beroeps-, de overige dienstplichtigen zijn. Enige standaardwerken en vele boeken zijn, vooral gedurende de laatste decennia, aan de verrichtingen van het korps gewijd. Dit boekje wil slechts een zakelijke verhandeling geven over het korps mariniers van vandaag, waarin uiteraard aan de roemrijke historie niet helemaal voorbij kan worden gegaan.

Bovendien werd deze uitgave onmisbaar geacht bij de in de Alkenreeks verschenen boekjes over „Onze Koninklijke marine”, betreffende de varende vloot (deel 1 en 2) en de maritieme vliegtuigen (deel 4). In dit quartet zij de gehele Koninklijke marine als Uw Koninklijke marine aan U voorgesteld.

W.C.L.

Het boekje werd geschreven en samengesteld met de welwillende medewerking van enige officieren, verbonden aan het Hoofdkwartier Korps Mariniers.

HET KORPS MARINIERS

KARAKTER EN TAKEN

Zoals in de „inleiding” reeds opgemerkt, is het korps mariniers een integrerend onderdeel van de Koninklijke marine.

Wil de Koninklijke marine als maritiem gevechtsapparaat *volledig en doeltreffend* kunnen optreden, dan zal zij daartoe niet alleen kunnen volstaan met het inzetten van haar schepen voor de strijd ter zee en het inzetten van haar maritieme vliegtuigen voor de strijd in het luchtruim boven die zee.

Zij zal ook dienen te beschikken over eenheden, die in staat zijn te opereren op de grens van de zee en het land en landinwaarts, de *amfibische oorlogsvoering* zoals dat heet, het terrein doorgaans, waar geen of slechts een beperkt gebruik kan worden gemaakt van die schepen en van die maritieme vliegtuigen.

In deze amfibische oorlogsvoering zijn de mariniers gespecialiseerd en georganiseerd, met andere woorden: het korps mariniers is, gezien de huidige maritieme strategie, onmisbaar in de Koninklijke marine. Uit deze amfibische gespecialiseerdheid vloeit voort, dat wij detachementen van mariniers aantreffen aan boord van onze grotere oorlogsschepen om op te treden als landingstroepen of als de kern daarvan.

Voorts dat de mariniers de meest aangewezenen zijn voor de min of meer infanteristische bescherming (beveiliging) van de marine bases in Nederland, zoals de vlootbasis Den Helder en het maritieme vliegveld Valkenburg, alsmede voor de handhaving van de integriteit van het grondgebied van de Nederlandse Antillen. Voor deze laatste taak zijn detachementen van het korps gelegerd op Curaçao en Aruba, waarover elders in dit boekje nog meer zal worden verteld.

Een andere belangrijke hoofdtaak van het korps mariniers is het geven van instructie in de infanteristische en fysieke training van het gehele marinepersoneel, hetgeen inhoudt, dat de militaire vorming van iedere marineman (zoals de exercitie, de kennis en het gebruik van handvuurwapens, de oefeningen op de hinderbanen en de militaire sport) voornamelijk in handen ligt van de daarin gespecialiseerde mariniers-instructeurs. Daarom worden bij alle inrichtingen van de zeemacht detachementen mariniers aangetroffen.

Amphibische landing

Voorts is aan het korps mariniers de uitvoering van het marine-ceremonieel in eerste instantie opgedragen, de representatieve taak in de Koninklijke marine dus, zoals het leveren van erewachten bij belangrijke nationale gebeurtenissen de Koninklijke marine betreffende, waarbij ook het muzikale ceremonieel door het korps mariniers verzorgd wordt. In dit verband gezien is de benaming „Marinierskapel der Koninklijke marine” typerend, terwijl het U eveneens duidelijk zal zijn dat de tamboer en de pijpers bij de Koninklijke marine de tamboers en pijpers van het korps mariniers zijn.

Tenslotte, als eveneens zeer belangrijke taak, zij het dan dat deze taak min of meer buiten de Koninklijke marine als geheel ligt, is het instandhouden van amfibisch getrainde eenheden voor vredesoperaties ten behoeve van de Verenigde Naties, welke eenheden — *onverwijd* en *waar ook ter wereld* — op verzoek van deze volkeren organisatie en in opdracht van de Nederlandse regering moeten kunnen worden ingezet.

Deze eenheden noemt men de QPO-compagnieën, welke naam is samengesteld uit de beginletters van het korpsdevies „Qua Patet Orbis” = „Zo wijdt de wereld strekt”.

Binnen enkele uren tijds zijn dergelijke eenheden uit te zenden, zowel uit Nederland als uit de Nederlandse Antillen.

In deze VN-taak ligt tevens vervat het ter beschikking stellen van militaire waarnemers, waarvoor in het recente verleden mariniers-officieren werden uitgezonden, bijvoorbeeld bij het handhaven van de status-quo na het India-Pakistan geschil.

Het moge duidelijk zijn, dat een juiste uitvoering van bovengenoemde taken impliceert, dat het korps mariniers zich moet kenmerken door:

- een grote mate van paraatheid;
- een hoge graad van geoefendheid, bekwaamheid en gevechtskracht;
- een uitmuntende militaire geest en tucht.

De totale opleiding van de mariniers, zowel van het beroeps- als van het dienstplichtig personeel is hierop — de kenmerken van een *keurkorps* tevens — gericht.

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt, dat het opleiden van de Antilliaanse militie aan het korps mariniers is opgedragen.

LEIDING

De leiding van het korps mariniers berust bij de commandant van het korps mariniers, die daartoe wordt bijgestaan door zijn chef staf en een onder diens supervisie staande gespecialiseerde staf.

De voornaamste onderdelen van de staf zijn:

de sectie: personeel

de sectie: inlichtingen

de sectie: planning en operaties

de sectie: materieel

Leiding en staf vormen het „hoofdkwartier korps mariniers”, dat gevestigd is aan het Westplein 12 te Rotterdam.

De huidige commandant van het korps mariniers is:

generaal majoor der mariniers A. M. Luijk (sinds 17 februari 1967).

Zijn voorgangers sinds de tweede wereldoorlog waren:

luitenant generaal der mariniers H. F. J. M. A. Von Frijtag Drabbe (tot 1 maart 1948);

luitenant generaal der mariniers M. R. de Bruijne (1 maart 1948 - 27 februari 1953).

generaal majoor der mariniers P. J. van Gijn (27 februari 1953 - 23 september 1954);

generaal majoor der mariniers H. O. Romswinkel (23 september 1954 - 17 juli 1958);

generaal majoor der mariniers H. Lieftinck (17 juli 1958 - 1 juli 1960);

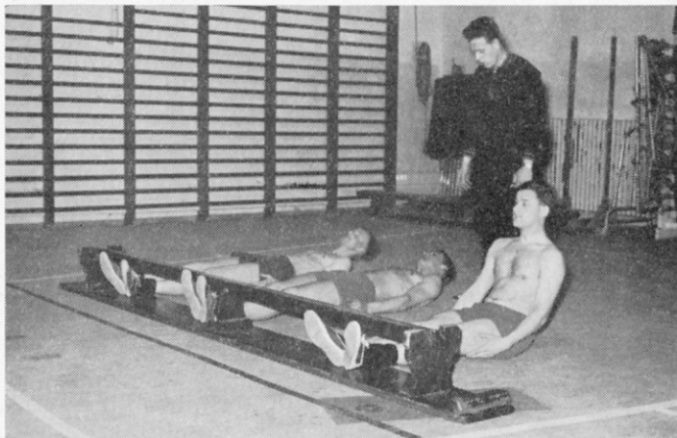
generaal majoor der mariniers J. G. M. Nass (1 juli 1960 - 17 februari 1967)

ORGANISATIE EN BEWAPENING

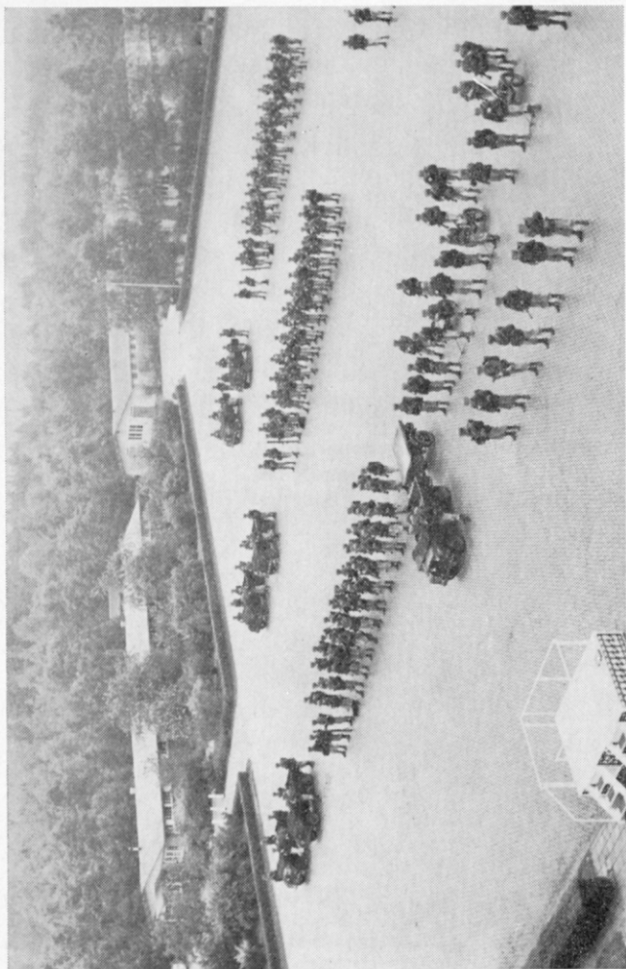
Op de tekening op bladzijde 10 is de organisatie van de grootste gevechtseenheid, die het korps mariniers kent, het *bataljon*, in grote

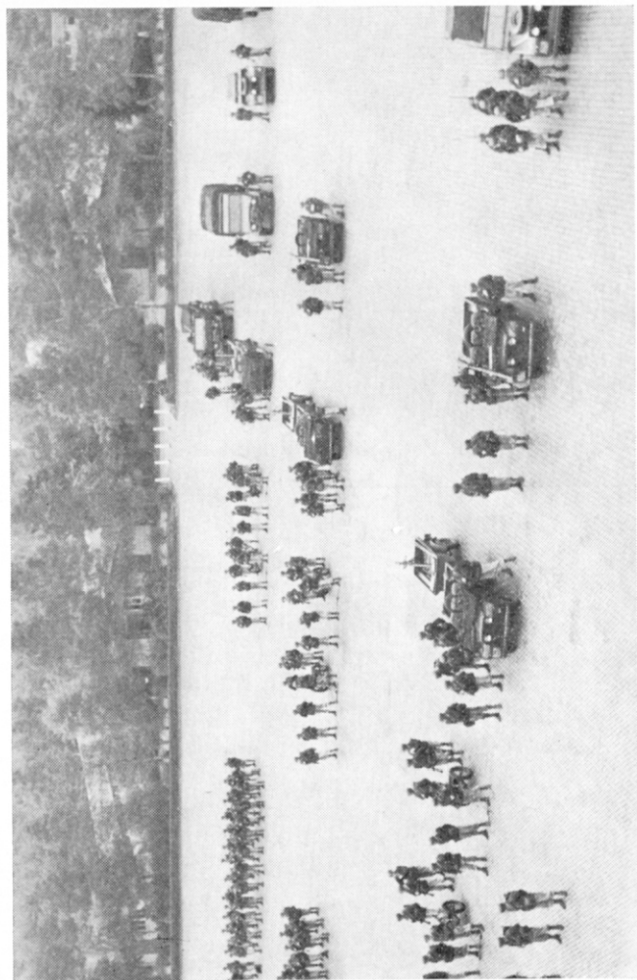
**De marinier als infanteristische leermeester van het gehele
marinepersoneel**

**De sport bij de Koninklijke marine staat onder toezicht van de
marinier-sport-instructeur**

Totaal overzicht QPO-compagnie . . .

... bestemd voor VN-vredesoperaties

Tijdens de acties worden de meeste wapens zelf meegedragen

BATALJON

Stafcompagnie
bestaande uit:

Genie-peloton

Motortransport-compagnie

Vera-compagnie

Compagnie-staf

Bataljons-staf

Verkenning- en
inlichtingen peloton

Verbindingssectie

Medisch-peloton

Marine patrouilles

4 Infanterie compagnieën

INFANTERIE COMPAGNIE

Compagnie-staf

Mitrailleur peloton

Mortier-sectie

TLV-sectie

3 infanterie - Pelotons

lijnen geschetst. Aan de hand van deze tekening zullen we de — in het kader van dit boekje — belangrijkste onderdelen van het bataljon nader omschrijven.

Het bataljon bestaat uit een stafcompagnie, een genie-peloton, een vera (verzorgings- onderhouds- en reparatie) compagnie, een motor-transportcompagnie en een viertal infanterie-compagnieën, waarbij laatstgenoemden zodanig zijn opgebouwd en bewapend, dat zij — zo nodig — zelfstandig kunnen optreden.

Bij de bewapening van de infanterie-compagnieën is van het principe uitgegaan, dat de compagnie over een maximale vuurkracht moet kunnen beschikken, waarbij, gezien de zeer speciale taken van het korps mariniers, *alle* wapens door de mariniers zelf moeten kunnen worden meegevoerd, ook indien in verband met bijzondere omstandigheden geen gebruik van transportmiddelen kan worden gemaakt. De belangrijkste eenheden van de infanterie-compagnie zijn de drie infanterie-pelotons. Zulk een peloton voert als voornaamste wapen het semi-automatische FAL geweer, waarmee de overgrote meerderheid van het peloton is uitgerust, alsmede een aantal lichte mitrailleurs, eveneens van het FAL-type.

In het infanterie-peloton bevindt zich een aantal mariniers, de zogenaamde stootspecialisten, die speciaal vaardig zijn in het leggen en opruimen van mijnevelden, het werken met springmiddelen en het bedienen van de vlammenwerper en de raketlanceerbuis. Het peloton is daartoe dan ook met beide laatstgenoemde wapens uitgerust, waarbij evenwel de vlammenwerper zich bij de compagniestaf bevindt en eerst dan aan het infanterie-peloton wordt uitgereikt, indien dit bij bepaalde acties nodig is. Ook de stoot-specialisten van de compagniestaf zelve gebruiken zo nodig deze wapens.

Het FN-pistool en de UZI pistoolmitrailleur maken eveneens deel uit van de bewapening van het infanterie-peloton, zij het slechts in kleine aantallen.

Mocht dit aantal, met name de UZI pistoolmitrailleur, in verband met speciale opdrachten, zoals bij het patrouilleren in de jungle of voor straatgevechten, waarvoor deze wapens uitermate geschikt zijn, niet voldoende zijn, dan kunnen ook deze wapens betrokken worden van de compagniestaf, die een aantal extra meevoert.

Voorts beschikt het infanterie-peloton nog over handgranaten, waarmee iedere marinier van het peloton bewapend is.

De zwaardere wapens, waarover de infanterie-compagnie beschikt, zijn de mitrailleur MAG, het mortier van 81 mm en de terugstootloze vuurmond (TLV), die respectievelijk zijn ondergebracht (zie schets) bij het mitrailleur-peloton, de mortier-sectie en de TVL-sectie van de compagnie.

De mortieren zijn te beschouwen als *de* artillerie van de infanterie-compagnieën. De niet bestreken ruimte, welke ligt tussen de minimale schootsafstand van deze mortieren en de maximale werpafstand van de handgranaten, kan onder vuur genomen worden met geweergranaten. Deze laatsten kunnen zonder speciale voorzieningen met ieder FAL geweer worden afgevuurd.

Iedere infanterie-compagnie en ook de stafcompagnie van het bataljon beschikt organiek over motorvoertuigen, nodig voor de commandovoering, het transport van zware wapens en munitie, de uitrusting van de compagnie en het gewonden-transport.

Mochten er evenwel snelle verplaatsingen van het personeel dienen te worden uitgevoerd, dan wordt teruggevallen op de motortransportcompagnie van het bataljon (zie schets). Deze compagnie beschikt over een wapen, die bij geen van de andere onderdelen van het bataljon te vinden is, namelijk over de mitrailleur van 12,7 mm. Voorts is aan het bataljon toegevoegd een genie-peloton en de VORA (verzorgings-, onderhouds- en reparatieafdeling), die — de naam zegt het reeds — er voor heeft te zorgen, dat het bataljon steeds over dat materiaal en die bewapening kan beschikken, welke nodig zijn om de opgedragen taken te kunnen uitvoeren.

Als zeer gespecialiseerde eenheid moet nog worden genoemd het ver-

Gewapende wacht korps mariniers aan boord
Hr. Ms. DE ZEVEN PROVINCIEËN

kennings- en inlichtingenpeloton, kortweg V. en I.-peloton genaamd. Dit maakt deel uit van de stafcompagnie van het bataljon (zie schets) en is samengesteld uit zeer gespecialiseerd personeel. Iedere marinier van dit peloton heeft een commando-opleiding gehad, terwijl een groot deel tevens afgeoeftend kikvorsman is. Het ligt in de bedoeling dit personeel eveneens op te leiden tot afgeoeftend parachutist. Deze eenheid is erop berekend zowel te land als op- en onderwater in de nabijheid van de kust, voor de andere troepen uit, verkenningen uit te voeren.

DE WAPENS

De hierboven genoemde wapens zullen wij thans nader beschrijven.

GEWEER VAN 7,62 MM NATO FAL FN

Het geweer weegt met een gevuld patroonmagazijn 5,7 kilogram. Het magazijn bevat 20 patronen. (NATO-patronen van 7,62 mm) Een bajonet kan op het geweer geplaatst worden.

Het geweer is ontworpen als automatisch wapen, doch het automatisch vuur is — zoals het in de huidige vorm bij het korps mariniers gebruikt wordt — geblokkeerd, zodat het wapen semi-automatisch vuurt. Door een kleine ingreep echter kan het tot een vol-automatisch wapen worden getransformeerd.

De gevechtsschootsafstand is 250 meter.

Door een vaste schiettrap kan het voor het verschieten van geweergrenaten worden gebruikt. Deze geweergrenaten kunnen 20 cm pantserstaal doorboren. Ook anti-personeel grenaten, te gebruiken tegen vijandelijke troepen, en traangasgrenaten kunnen worden afgevuurd.

Op het geweer kunnen een richtkijker, speciaal voor sluipschutters, en een infra-roodkijker, voor nachtelijk gebruik, worden geplaatst. Het grootste deel van het personeel in de marinierseenheden is met dit geweer bewapend.

MITRAILLEUR VAN 7,62 MM NATO FAL FN

Deze lichte mitrailleur is in feite een geweer, dat speciaal is aangepast aan het gebruik als vol automatisch wapen. Daardoor is het voorzien van een zwaardere loop en versterkte voorsteunen.

Het mechanisch gedeelte is identiek aan dat van het FAL-geweer. Ook de patroonmagazijnen zijn gelijk, derhalve voor geweer en mitrailleur te gebruiken.

Het wapen weegt 7 kilogram; wordt als persoonlijk wapen verstrekt.

MITRAILLEUR VAN 7,62 MM NATO MAG FN

Deze mitrailleur heeft een grote vuurkracht, in het bijzonder ten gevolge van de hoge vuursnelheid (700 - 750 schoten per minuut). De bediening is eenvoudig; het is een luchtgekoeld automatisch wapen van moderne constructie.

Ook dit wapen verschiet de NATO gestandaardiseerde patronen van 7,62 mm.

Door middel van metalen schakels worden de patronen tot banden samengevoegd.

Het wapen is voorzien van opklapbare voorsteunen, waardoor het als schouder-vuurwapen kan worden gebruikt, hetgeen in een beweeglijk gevecht grote voordelen biedt. In stationaire opstellingen wordt de MAG op een driepoot geplaatst.

De effectieve schootsafstand vanaf de voorsteunen is 600 meter. Door gebruik van de driepoot, waardoor een vaste opstelling mogelijk is, wordt deze opgevoerd tot 1200 meter.

Voor gebruik bij nacht kan op de mitrailleur een infra-roodkijker worden geplaatst.

MITRAILLEUR VAN 12,7 MM

Dit wapen wordt in het algemeen geplaatst op voertuigen en gebruikt ter beveiliging van colonnes tegen laag vliegende vliegtuigen en bij hinderlagen.

Tijdens de acties worden de meeste wapens zelf meegedragen

MORTIER 81 MM in stelling

De mitrailleur kan ook op een driepootopstelling worden geplaatst, waardoor het als infanterie-wapen te gebruiken is.

De vuursnelheid bedraagt 400 tot 600 schoten per minuut. De effectieve schootsafstand tegen luchtdoelen is een kleine duizend meter.

PISTOOL VAN 9 MM BROWNING

Het pistool is een semi-automatisch vuist-vuurwapen voor gebruik op korte afstand ter zelfverdediging. Het wordt ondermeer als persoonlijke bewapening verstrekt aan personeel dat niet direct aan het vuurgevecht deelneemt, zoals ziekenverplegers, verbindingspersoneel, en bedieningspersoneel van groepwapens als mortieren, terugstootloze vuurmonden, raketlanceerbuizen e.d.

PISTOOL MITRAILLEUR VAN 9 MM UZI

De pistool mitrailleur is speciaal geschikt voor het nabij-gevecht, zoals in de jungle, bij straatgevechten e.d. Het wordt vaak gebruikt als bewapening voor patrouilles, omdat het gemakkelijk kan worden meegevoerd. Het heeft een grote vuurkracht en is trefzeker tot op 100 meter. Het wapen vuurt automatisch.

MORTIER VAN 81 MM M29

Het mortier M 29 bestaat uit 3 hoofddelen, de loop (12 kg), de tweepoot (14 kg) en de grondplaat (12 kg). Bij verplaatsing te voet wordt ieder hoofddeel door één man gedragen.

De originele grondplaat is bij het korps mariniers vervangen door een aluminium grondplaat, welke veel lichter is dan de stalen.

De schootsafstand bedraagt maximaal ongeveer 4500 meter en minimaal 100 meter.

De munitie bestaat uit drie soorten granaten, namelijk brisant-, rook- en lichtgranaten.

TERUGSTOOTLOZE VUURMOND VAN 75 MM

De TLV is een niet-automatisch, terugstootloze, luchtgekoelde achterlader, waarvan het sluitstuk met de hand wordt bediend.

Bij het wapen behoort een driepoot opstelling met wieg. Het totaal gewicht is 76 kilogram.

De TVL wordt, gezien dit gewicht en de noodzakelijke mobiliteit, per voertuig (meestal landrover) verplaatst, zij het, dat dit wapen over korte afstand, bijvoorbeeld vanaf dit voertuig tot aan de opstellingsplaats in het terrein ook te voet kan worden vervoerd.

Dit geschiedt dan door drie man.

De maximum effectieve schootsafstand is 1400 meter op stilstaande doelen en 1000 meter op bewegende doelen.

Het is voornamelijk een anti-tankwapen bij de marinierseenheden, doch kan ook worden gebruikt om vuursteun te geven aan de infanterie. Naast anti-tank granaten kunnen met dit wapen brisant- en rookgranaten worden afgevuurd.

Het wapen wordt bediend door vier man, te weten een stukscommandant, een schutter, een helper en een chauffeur-munitiedrager.

RAKETLANCEERBUIS VAN 83 MM

De raketlanceerbuis, bij het korps mariniers gewoonlijk „blindicide” genoemd, is een verbeterde versie van de bazooka. Het belangrijkste technische verschil tussen beiden wordt gevormd door de wijze van afvuren.

Bij de bazooka geschiedt dit elektrisch; bij de „blindicide” mechanisch door middel van een slagpin, die tegen het slaghoedje van de raket slaat.

De „blindicide” is inwendig een gladde buis, aan weerszijde open, en voorzien van een afvuurmechanisme en richtmiddelen. De raketten worden achterin de buis geplaatst om, na het ontsteken van de raketmotor, naar voren uit de buis gedreven te worden. De voornaamste

taak van de buis is het richten van de raket naar het doel. De raketlanceerbuis heeft een lengte van 1,70 meter. Ter vereenvoudiging van het vervoer kan de buis in het midden worden „gescharnierd”, waarna de beide delen tegen elkaar worden geklapt. Het wapen wordt bediend door twee man: de schutter, die het wapen richt en afvuurt; de helper, die de raketten in de buis plaatst. De „blindicide” weegt slechts 8 kilogram en wordt door één man gedragen.

De maximum effectieve schootsafstand op bewegende doelen is 300 meter; op stilstaande 400 meter.

Het wapen is in principe een anti-tank wapen, doch er kunnen ook anti-personeel granaten mee worden verschoten.

De anti-tank projectielen doorboren pantserstaal van 325 mm, terwijl ze, afgevuurd op bunkers, 600 mm gewapend beton kunnen doorboren.

VLAMMENWERPER M2-A7

De vlammenwerper is een typisch wapen voor speciale taken, zeer geducht in de strijd tegen bunkers en ingegraven stellingen.

Alhoewel een gevulde vlammenwerper ongeveer 35 kilogram weegt,

wordt hij door één man gedragen, waarbij een tweede man als helper optreedt.

De brandstof bestaat uit een mengsel van benzine en olie (zogenaamde „dunne brandstof”), waaraan eventueel een verdikkingsmiddel wordt toegevoegd, waardoor „dikke brandstof” wordt verkregen. De schootsafstand met „dunne brandstof” is ongeveer 20 meter; met „dikke brandstof” ruim 40 meter.

De vlammenwerper bestaat uit twee brandstoftanks met een capaciteit van 18 liter en een druktank, waarin samengeperste lucht van 152 atmosfeer, verbonden door leidingen.

De brandstof wordt onder een druk van 25 atmosfeer uitgedreven. Deze drukverlaging wordt verkregen door middel van een reduceerventiel, dat tevens voor een constante druk op de brandstof zorgt. Met een vlammenwerper kan 9 seconden onafgebroken worden gevuurd; normaal echter vuurt men met stoten van 1 à 2 seconden.

Een of twee vuurstoten door het schietgat van een bunker zijn meestal voldoende om de bezetting daarvan buiten gevecht te stellen.

VOERTUIGEN

De voertuigen die bij het korps mariniers in gebruik zijn, worden onderverdeeld naar gelang hun capaciteit, namelijk in voertuigen van $\frac{1}{4}$ ton, van $1\frac{1}{2}$ ton en van 3 ton.

Het voertuig van $\frac{1}{4}$ ton is de bekende landrover. Het wordt gebruikt voor de commando-voering, het vervoer van personeel en van mortieren.

Op de landrover worden ook de terugstootloze vuurmonden geplaatst, terwijl speciaal omgebouwde landrovers dienst doen als mobiel-radiostation.

Een aparte categorie vormt de „ambulance-landrover”. Deze is voorzien van een verlengd chassis en kan twee patiënten vervoeren. Deze ambulance-landrover wordt gebruikt om gewonden en patiënten van de voorste eenheden naar de bataljonsverbandplaats te brengen.

De voertuigen van $1\frac{1}{2}$ ton zijn van het type UNIMOG. Het zijn uitstekende terrein-voertuigen. Zij worden in hoofdzaak gebruikt voor de munitie-aanvoer naar de voorste eenheden. De UNIMOG's zijn ook uitermate geschikt voor gemotoriseerde patrouilles. Ze zijn voorzien van een door de motor aangedreven lier op de voorbumper, die een trekkracht van 3000 kg heeft.

De voertuigen van 3 ton, de 3-tons trucks, worden in hoofdzaak gebruikt voor het vervoer van de algemene uitrusting van de eenheden, zoals veldkeukens, tenten, veldbedden, slaapzakken e.d. Met de 3-tons trucks van de infanterie-eenheden vindt ook de bevoorradings met munitie, benzine en gevechtsrantsoenen plaats.

VAARTUIGEN

De vaartuigen, die het korps mariniers gebruikt, zijn voornamelijk aanvalslandingsvaartuigen, in te zetten bij amphibische operaties, zoals de rubberboten en de LCA's (landing craft assault = landingsvaartuigen voor algemene doeleinden).

De *Zodiac-rubberboten* worden voortgestuwd door buitenboordmotoren van 25 pk (maximale snelheid 10 mijl uur). Iedere boot kan 8 man vervoeren.

Een speciale versie, de zogenaamde „peddelboot” wordt voortbewogen door te peddelen en is speciaal bedoeld voor „stille” acties, die zo min mogelijk gerucht mogen veroorzaken en volkomen verrassend dienen te zijn. Uiteraard kunnen dergelijke acties alleen bij nacht of bij mist geschieden.

De rubberboten worden in het algemeen op enige afstand uit de kust gelanceerd vanaf Hr. Ms. schepen. Voor nachtelijke acties in het bijzonder vanaf onderzeeboten.

**Landingsvaartuigen van het type ZODIAC
(rubberboten uitgerust met buitenboord motor)**

**De moderne landingsvaartuigen,
geheel uit gewapend polyester vervaardigd**

De *landingsvaartuigen* (LCA's) hebben tot taak grotere hoeveelheden personeel en materialen, zoals lichte voertuigen en zwaardere wapens, vanaf grotere schepen op de vijandelijke stranden en kusten te embarkeren.

De modernste zijn gebouwd van gewapend polyester (kunsthars); ze hebben een lengte van 14 meter en een breedte van 3,6 meter, terwijl ze worden voortbewogen door een schottel-roerpropeller, aangedreven door een dieselmotor van 200 pk. De vaartuigen zijn daardoor snel (11,6 mijl per uur) en bijzonder wendbaar. Zes-en dertig volledig bewapende mariniers kunnen er bijvoorbeeld mee aan land worden gezet.

(Voor Landingsvaartuigen zie ook „Onze Koninklijke marine”, deel 2)

KAZERNERINGEN IN NEDERLAND

VAN GHENTKAZERNE

In de Van Ghentkazerne te Rotterdam, gelegen in de nabijheid van de Brienenoordbrug, vinden alle beroepsopleidingen van het korps mariniers plaats, met uitzondering van die tot officier.

Voorts zijn er de marinierskapel der Koninklijke marine, alsmede de tamboers en pijpers van het korps mariniers gelegerd, terwijl de kazerne het instandhoudingsorgaan is van het hoofdkwartier korps mariniers, dat in Rotterdam aan het Westplein is gevestigd.

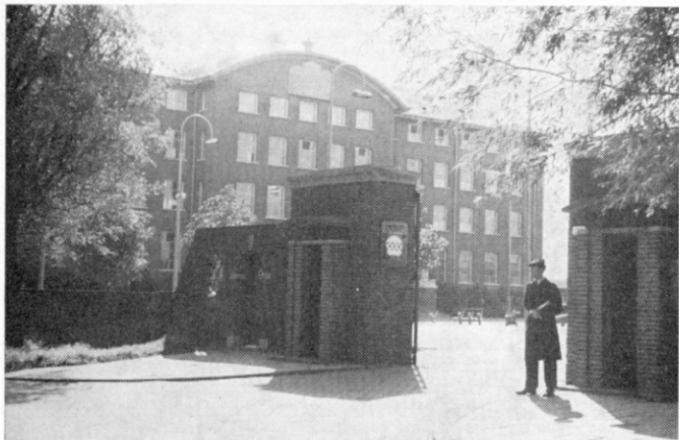
In de kazerne is tevens ondergebracht een verzameling van korps-historische voorwerpen, die de jeugdige beroepsschepelingen een beeld geven van de traditie, die zij in de moderne maatschappij dienen voort te zetten.

De eerste spade voor de bouw van deze kazerne werd op 10 december 1938 — op de 273ste verjaardag van het korps — in de grond gestoken. Het nieuwe gebouw was bedoeld om de verouderde kazerne aan het Oostplein te vervangen.

Bij het uitbreken van de oorlog in mei 1940 stond van het te bouwen complex niet meer dan het betonnen skelet, waaraan tijdens de oorlogsjaren niet meer zou worden gewerkt. De marinierskazerne aan het Oostplein ging op 12 mei 1940 tijdens het moedig optreden van de mariniers bij de Maasbruggen door een vijandelijke luchtaanval in vlammen op en werd geheel verwoest.

Na de bevrijding in 1945 werd de bouw van de nieuwe kazerne weer intensief ter hand genomen om in gebruik te worden gesteld op 10 december 1946 — bij de 281ste verjaardag van het korps — op welke dag tevens de plechtige uitreiking plaats vond van de aan het korps verleende Militaire Willemsorde.

De Van Ghentkazerne is een complex, dat ondanks deze „fasenbouw” voldoet aan de eisen, die aan een huidige kazerne mogen worden gesteld en is nog steeds uiterst modern.

Op het grote voorplein hebben in de afgelopen twintig jaren vele belangrijke plechtigheden plaats gevonden, zoals de ceremoniële overdrachten van het commando over het korps, de beëdiging van mariniers-officieren — veelal de beëdiging van officieren van vakdiensten van het korps mariniers (adjutant-onderofficieren, die als bekroning van een voortreffelijke staat van dienst tot officier worden benoemd), de uitreiking van Koninklijke onderscheidingen aan leden van het korps, taptoes op hoogtijdagen dan wel bij de ontvangst te Rotterdam van buitenlandse vlootbezoeken.

De kazerne werd genoemd naar Willem Joseph Baron van Ghent (1619 - 1672) die — in de rang van kolonel — de eerste commandant was van het korps mariniers. Hij sneuvelde in de rang van luitenant admiraal voor Solebay.

Zijn graf bevindt zich in de Domkerk te Utrecht.

VAN BRAAM HOUCKGEESTKAZERNE

In de Van Braam Houckgeestkazerne te Doorn — de grootste marinierskazerne — vinden de volledige opleidingen plaats van de reserve-officieren en de mariniers-zeemiliciens (dienstplichtigen), terwijl daarnaast alle voortgezette specialistische infanterie-opleidingen van zowel de beroeps- als de dienstplichtige mariniers hier

De oude MARINIERSKAZERNE AAN HET OOSTPLEIN TE ROTTERDAM
(in de meidagen 1940 door het oorlogsgeweld verwoest)

zijn gehuisvest.

Omdat deze kazerne het repatrierings- en uitzendcentrum is van alle mariniers, is in deze kazerne tevens een parate compagnie gelegerd, die binnen 24 uur naar welke plaats waar ook ter wereld kan worden uitgezonden. (QPO-compagnie)

De kazerne was in zijn oorspronkelijke vorm gedurende de oorlogsjaren in gebruik bij de Nederlandse Arbeidsdienst en heette „Nederlands Arbeidsdienstkamp Woestduin”.

Na de bevrijding werd — in maart 1946 — het ontruimde kamp overgenomen door de in Amsterdam gevestigde „school voor reserve officieren der mariniers” (SROM), welke naam drie maanden later werd gewijzigd in „school voor adspirant officieren der mariniers” (SAOM).

In oktober van dat jaar werd deze naam wederom veranderd, namelijk in „afdeling mariniers Doorn”, aangezien het kamp een meer algemene opleidingsbestemming kreeg. Vele jaren bleef deze naam gehandhaafd, totdat bij ministeriële beschikking van 31 maart 1955 aan deze afdeling mariniers de officiële naam werd toegekend „Van Braam Houckgeestkazerne”.

Door haar gunstige ligging, temidden van uitgestrekte oefenterreinen,

Dienstplichtige mariniers op de hindernisbanen

kan de infanteristische taak van de marinier hier naar behoren worden geleerd.

Het centrum van de kazerne — die bestaat uit een groot aantal los van elkaar staande gebouwen — wordt gevormd door een groot exercitie-terrein, waar zich vele ceremoniële plechtigheden afspelen, zoals de beëdiging van de beroeps- en reserve-officieren der mariniers.

De kazerne werd genoemd naar Floris Adriaan van Braam Houckgeest (1837 - 1922). Deze officier was een zeer markante figuur in de korpsgeschiedenis. Hij onderscheidde zich niet alleen te velde — drager van de Militaire Willemsorde der 4de klasse — maar ook als auteur en als korpscommandant. Hij was een groot voorvechter van de belangen van het korps en moderniseerde de opleiding van de troep, zodat deze aan hoge eisen van bekwaamheid voldeed.

Daarnaast interesseerde hij zich voor de belangen van zijn ondergeschikten. Om zowel hem als het korps mariniers te onderscheiden werd hij door Koning Willem III tot adjudant in buitengewone dienst benoemd.

HET AMPHIBISCH OEFENKAMP TEXEL

Terwijl de Van Braam Houckgeestkazerne de infanteristische oplei-

Een marinier-kikvorsman wordt aan boord genomen

dingen van het korps mariniers herbergt, vinden bij het Amphibisch oefenkamp Texel de voor het korps zo typerende amphibische opleidingen plaats.

In 1949 werd dit oefenkamp als onderdeel van de toenmalige afdeling mariniers Doorn in dienst gesteld. Het is gelegen in de „MOK-baai”, waar voor de oorlog het vliegekamp voor watervliegtuigen was gevestigd. Hier wordt iedere marinier vertrouwd gemaakt met zijn typische marinierstaak. Zijn opleiding is dan ook pas voltooid als hij hier zijn vaar- en landingsoefenings-periode heeft doorlopen.

In april 1963 werd het Amphibisch oefenkamp Texel een zelfstandige inrichting.

KAZERNERINGEN IN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

DE PERIODE VOOR DE TWEEDE WERELDOORLOG

Zoals bij de „Taken van het korps mariniers” beschreven, is de defensie van het bij uitstek maritieme gebied van de Nederlandse Antillen aan de Koninklijke marine opgedragen, waarin de mariniers een groot aandeel hebben.

Hoewel reeds voordien mariniers in dit gebiedsdeel gestationeerd waren — hoofdzakelijk aan boord van het „stationschip” en van andere in de Caraïbische Zee oefenende oorlogsbodems — vormde de brutale overval van Urbina (de leider van een Venezolaanse bende bandieten), die in 1928 een strooptocht op het eiland Curaçao ondernam, de direkte aanleiding om een jaar later op dit eiland en op Aruba een vast garnizoen mariniers te legeren.

Vrijwel onmiddellijk nadat het bericht van de overval Nederland had bereikt, vertrok een detachement mariniers, dat binnen 24 uur was samengesteld en uitgerust, als voorhoede van een compagnie mariniers met Hr. Ms. Kortenaer naar de West. De rest van de compagnie mariniers volgde kort daarop met Hr. Ms. Hertog Hendrik. Toen deze mariniers op Curaçao debarkeerden, werden zij aanvankelijk ondergebracht in een door de Shell ter beschikking gestelde barak op Rio Canario en later in het Waterfort. Dit laatste geschiedde, toen de Militaire Politie, die in dit fort aanvankelijk gelegerd was, over het eiland verspreid werd.

De overval van Urbina had tevens de oprichting tengevolge van het Vrijwilligers Korps Curaçao (het V.K.C.), waarvan de opleiding in handen van de mariniers werd gelegd.

In april 1930 werden circa dertig mariniers naar het eiland Aruba overgeplaatst. Zij werden gelegerd in de voormalige gezaghebbers-

woning te Oranjestad, die tot 1939 als marinierskazerne heeft dienst gedaan.

Toen verhuisden de mariniers, waarvan het aantal in verband met de stijgende internationale spanningen geleidelijk was opgevoerd, naar het zogenaamde Savaneta-kamp, de huidige marinierskazerne Savaneta. Het oudste gedeelte van dit kamp werd oorspronkelijk door de op Aruba gevestigde Lago olie-raffinaderij gebouwd en ingericht voor de huisvesting van uit Jamaica afkomstige gastarbeiders.

DE TWEEDE WERELDOORLOG

Toen de tweede wereldoorlog uitbrak, was het mariniersgarnizoen in de Antillen ongeveer tweehonderd man sterk. Met een detachement van het Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger, dat in Suriname dienst deed, was het in feite het enige goed geoefende onderdeel in het Amerikaanse territoir van het Koninkrijk.

De mariniers van de Antillen hebben dan ook gedurende de oorlog zeer gewichtige diensten bewezen, en niet alleen aan het economisch zo belangrijke gebied met welke beveiliging zij waren belast.

Op 10 mei 1940 namen de mariniers onmiddellijk, in samenwerking met hun kameraden van de vloot aan boord van het stationschip Hr. Ms. Van Kinsbergen, de in verschillende Curaçaose en Arubaanse havens liggende Duitse schepen in beslag. Zeven vielen er onbeschadigd in Nederlandse handen en vormden een welkome versterking voor de geallieerde scheepvaart.

Uit het mariniers potentieel in de Antillen werden echter weldra detachementen gevormd voor dienst in andere gebieden, o.a. in Engeland en Suriname.

De in de Antillen achtergebleven mariniers vormden de opleidingskern van de aldaar in 1940 opgeroepen Schutterij, die na enige tijd op eigen benen kon staan. Hieruit kwam, na de oorlog, de Landmacht Nederlandse Antillen voort, die tot begin 1951 het garnizoen vormde.

Verder deden de mariniers de eerste oorlogsjaren dienst bij de kustbatterijen.

Het enorme belang van de olie-installaties gaf de geallieerden aanleiding het vredesgarnizoen der mariniers met Franse en Britse troepen te versterken, later vervangen door Amerikaanse troepen.

Hierbij zij nog opgemerkt, dat een gewenste aanvulling met Nederlandse mariniers in die oorlogsjaren onmogelijk was door de Duitse bezetting van Nederland en later in 1942, door de Japanse bezetting van Nederlands Indië. Daardoor waren vele mariniers in krijgsgevangenschap geraakt. Zoals we reeds zagen moest het Nederlandse

Marinierspatrouille door de knoekoe (Aruba)

mariniers-potentieel in de West spoedig worden aangesproken voor het hoognodig leveren van mariniers elders.

De bewakingstaak van deze vitale olie-installaties kon in de loop van de oorlog voor het grootste deel door de bij de mariniers opgeleide Antilliaanse Schutterij worden overgenomen.

Op Curaçao werden deze troepenversterkingen gelegd op de terreinen van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij, alwaar voor hen de grote nieuwe kazerne Suffisant werd gebouwd. Op Aruba waren — naast de Nederlandse mariniers — achtereenvolgens Franse, Schotse en Amerikaanse troepen gelegd in het eerder genoemde Savaneta-kamp, dat aanzienlijk werd uitgebreid.

In oktober 1943 verlieten de nog overgebleven mariniers, op een zeer klein detachement na, de Antillen. Hun bestemming was het Zuid Oosten van de Verenigde Staten, waar zij opgeleid zouden worden voor hun toekomstige taak bij de te vormen kernkadergroepen van de Mariniersbrigade.

NA DE OORLOG

Begin 1948 keerde het korps naar Curaçao terug; een detachement van ongeveer 80 man, dat belast werd met de beveiliging van de marinebasis Parera.

De garnizoensdienst in de Antillen werd toen waargenomen door de Landmacht Nederlandse Antillen. Dit duurde tot begin 1951, toen de Regering van het Koninkrijk besliste, dat de Landmacht door Mariniers zou worden vervangen en de Koninklijke marine met de beveiliging van de Antillen werd belast.

DE HUIDIGE KAZERNERINGEN

Op 23 april 1951 werd het Commando Mariniers Nederlandse Antillen, met een totale sterkte ongeveer van een kernbataljon in dienst gesteld.

Op Curaçao betrokken de staf, een compagnie, verzorgingseenheden en een opleidingseenheid de marinierskazerne Suffisant. Op Aruba werd in de kazerne Savaneta de tweede compagnie gestationeerd.

Bij deze onderdelen werd een aantal landskinderen gedetacheerd, die tevoren bij de Landmacht Nederlandse Antillen hadden gediend en veelal — oorspronkelijk bij de Schutterij — door de mariniers waren opgeleid.

Toen in 1962 de taak van het korps mariniers in Nederlands Nieuw Guinea wegviel, werd het continent mariniers in de Nederlandse Antillen op een meer met het belang van dit Rijksdeel overeenkomende sterkte gebracht.

Een jaar later werd begonnen met de opleiding van de Antilliaanse militie, opdat ingevolge de wens van de Landsregering door de Antillianen zelf bijgedragen kon worden aan de verdediging van eigen grond. Deze opleiding geschiedt binnen het kader van het mariniersgarnizoen.

Het korps dient gaarne in de Nederlandse Antillen en de Antillianen zien gaarne de mariniers. De verhouding over en weer is uitstekend. Tenslotte zij nog gemeld, dat door de mariniers in de West regelmatig geoefend wordt op de Bovenwindse eilanden en Bonaire.

DE MARINIERSKAPEL DER KONINKLIJKE MARINE

Het is thans (1967) ruim 21 jaar geleden dat de marinierskapel der Koninklijke marine haar debuut begon. Twintig jaar van reizen en trekken, van talloze concerten hier en daar, van parades, taptoes, herdenkingsplechtigheden en militaire begrafeningen, kortom van *marine-presentatie* in de ruimste zin van het woord.

De marinierskapel is, om 't heel populair te zeggen, een brok Koninklijke marine in het openbaar. Waar onze schepen niet kunnen komen en waar de afdelingen zoals het korps mariniers en de marine luchtvaartdienst zich beperken tot begrippen (we denken hierbij aan

onze provinciën, die ver van zee liggen), daar komt zij. Welverzorgd in het marine-blauw gestoken met haar even welverzorgd instrumentarium en muzikaal optreden. Een militaire kapel in het algemeen een *marine kapel* in het bijzonder. We tellen 1945.

Het vaderland is bevrijd. Het ministerie van marine keert weer terug naar Den Haag en nauwelijks is het daar gevestigd of Zijne Exellentie de minister geeft de wens te kennen dat er op korte termijn een nieuw muziekkorps in de Koninklijke marine wordt gevormd. Een muziekkorps, dat niet alleen muzikaal, maar ook militair aan hoge eisen moet voldoen.

Zo luidt de opdracht, kort en bondig. En hij, die dat heeft uit te voeren is de commandant van het korps mariniers. Een mariniers kapel dus, die — als representatieve vertegenwoordiger van de gehele Koninklijke marine — van de grond af aan moet worden opgebouwd.

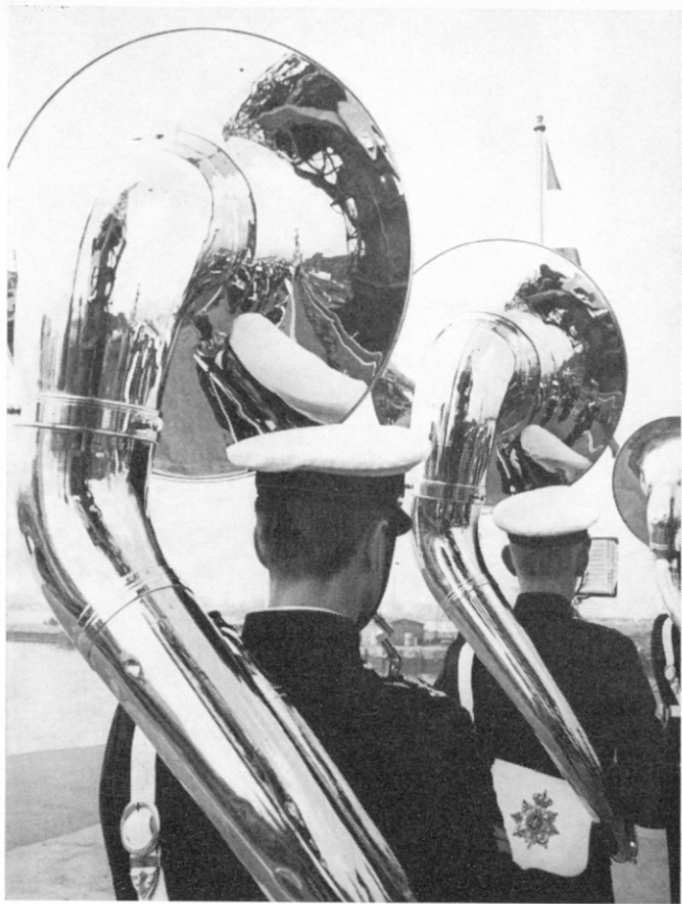
Het begint met een oproep. De muzikanten van de oude marine-kapel, die met de overrompeling van ons vaderland in 1940 uiteen is gevallen, krijgen de aanzegging om zich te melden. Het zijn er niet veel meer. Twintig van de vijftig, die zich op het korps-hoofdkwartier komen aandienen en hun „oude” instrumenten, voor zover zij die nog hebben, meebrengen. Onder leiding van een sergeant-muzikant beginnen weldra de eerste repetities.

Dan komt het moeilijkste. De toekomstige kapel moet een directeur hebben en daarnaast een aanvulling van nieuwe krachten, want de totale sterkte van twintig man, die men nu bij elkaar heeft, is vanzelfsprekend te weinig. En zo verschijnen de advertenties in de dagbladen, levensgrote advertenties, waarin — misschien wel onder het motto „Zorg dat je er (ook) bijkomt en blaas je partijtje mee” — èn een directeur èn een dertigtal muzikanten gevraagd worden.

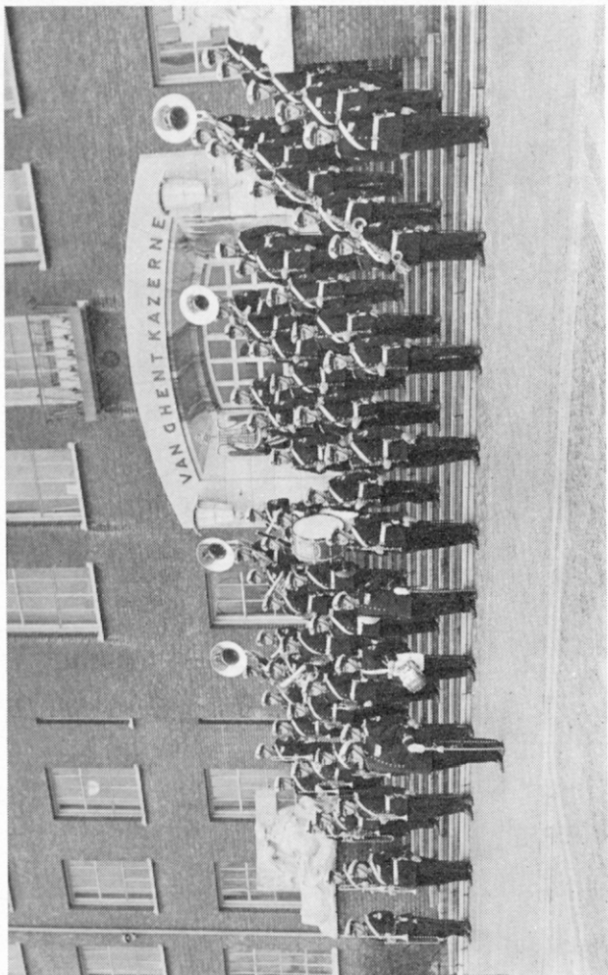
Nu, 't moet gezegd worden, de directeur in spé krijgt het niet gemakkelijk.

Voor een commissie, bestaande uit de korps commandant, de toenmalige generaal majoor der mariniers von Frijtag Drabbe, de bekende musicus Willem Pijper en de voormalige directeur van de Koninklijke militaire kapel, luitenant kolonel Walter Boer, verschijnen talrijke sollicitanten. Er wordt heel wat geest en als er tenslotte nog maar drie gegadigden overblijven valt de beslissing. De Goudse musicus, de heer G. Nieuwland, is de uitverkorene. Hij zal de toekomstige directeur zijn en de nieuwe kapel te vormen en te leiden hebben, zoals door de minister werd bepaald.

De nieuwe directeur kan zijn capaciteiten gaan tonen, als organisator, als dirigent. Nieuwe muzikanten melden zich. Ze worden geselecteerd. Het instrumentarium en de muziek worden vernieuwd

„Daar komen de mariniers”

De marinierskapel der Koninklijke marine

en aangekocht. Er wordt verband in de kapel gebracht. En als men dan bedenkt in welke moeilijke omstandigheden wij in 1945 in ons vaderland leefden, wel dan kan men eveneens beseffen hoe er is geploeterd en wat voor problemen zich allemaal voordeden.

Hoe het ook zij, men kwam er, ja zelfs op korte termijn. In oktober 1945 beschikte de kapel over ongeveer vijftig leden, mannen, die stuk voor stuk ware musici waren en — wat wel heel erg belangrijk is — tevens over goede militaire eigenschappen beschikten.

De première vond in Rotterdam plaats en zij was een groot succes. Talrijke autoriteiten — ook uit de muziekwereld — waren daarbij aanwezig en het enthousiaste applaus, dat de kapel na afloop van dit eerste officiële debuut ten deel viel, was voor haar een bewijs dat het goede begin gemaakt was.

Die avond kreeg zij ook haar naam: „Marinierskapel der Koninklijke marine”, hetgeen zoveel betekent, dat zij wel organisatorisch tot het korps mariniers behoort, dus onder leiding en toezicht staat van de korps commandant maar in haar optreden de stafmuziek is van de gehele Koninklijke marine.

Deze marine dient de kapel nog steeds uit te dragen een vererende, maar daarnaast ook zeer verantwoordelijke opdracht.

Als wij de voorbije jaren onder de loupe nemen, dan mogen we gerust constateren, dat zij deze opdracht voortreffelijk heeft uitgevoerd.

In Nederland wordt de kapel na enige maanden reeds een begrip, dank zij haar bezoeken aan al onze provincies en haar geregeld optreden voor de binnenlandse radio- omroepen. Maar ook in het buitenland oogst zij succes in Engeland, in Indonesië, in Frankrijk, België, Rusland, Zweden, Denemarken, Canada en Amerika, terwijl ook hier de radio als Wereldomroep en BBC haar naam en muziek naar alle delen van de wereld brengt. En dan de grammofoonplaten, die met het „etiket” van onze marinierskapel er op, een enorm groot afzetgebied kennen. Gestoken in de fraaie hoes met een afbeelding van de tamboers en pijpers bedrukt, kent men deze kapel in Japan, Egypte, Turkije, Pakistan, Australië, Scandinavië, ja, waar eigenlijk niet. In totaal zijn als zodanig reeds 1 miljoen platen verkocht. En steeds zijn er weer nieuwe opnamen, die deze kennis-making op peil houden en de naam van onze Koninklijke marine verder uitdragen.

In juli 1957 vond de eerste directeurs-wisseling plaats. Majoor Nieuwland, die de kapel 12 jaar had gediend, werd opgevolgd door eerste luitenant der marinierskapel H. C. van Lijnschooten. Diens eerste concert (in de muziektent van het Vliissingse Bellamypark) viel

geheel in het water toen een hevige onweersbui vergezeld van een wervelwind alle partijen van het uit te voeren programma door de Vlissingse straten deed dwarrelen. Gelukkig was dit geen slecht voorteken; ook in de volgende jaren bleef de kapel bloeien.

In juni 1964 droeg kapitein van Lijschooten de directie van de kapel over aan de kapitein der marinierskapel J. P. Laro, die zelf zijn muzikale loopbaan bij de marinierskapel was begonnen.

Dag in, dag uit, is de marinierskapel „en route”, met concerten hier en taptoes daar, aanwezig bij vrijwel alle maritieme gebeurtenissen. Een kleine 150 diensten in de vorm van parades, beëdigingen, taptoes en concerten worden per jaar verricht.

Met al deze activiteiten bedoelen we die van de volledige kapel, maar de kapel kent ook een symphonie-orkest, een dansorkest, een strijke en een combo. Hiervan treden de laatste twee combinaties het meest op; zij spelen bij allerlei gelegenheden: van diners gegeven door Hare Majesteit de Koningin tot longroom- en goudenbal-feestjes aan boord van schepen en inrichtingen.

Verder geven enige leden van de kapel leiding aan plaatselijke matrozenkapellen, zoals die in Den Helder en de MLD-kapel op het marine vliegveld Valkenburg.

Aan nieuwe leden van de kapel worden zeer hoge eisen gesteld. Zij moeten reeds voor hun indiensttreding een gedegen muzikale opleiding hebben genoten, zodat het wel eens wat moeite kost voordat een in alle opzichten (ook medisch) geschikte musicus is aangetrokken.

Dat de beslissing om de naoorlogse „marine kapel” bij het korps mariniers in te delen een juiste is geweest, hebben de afgelopen jaren duidelijk bewezen. De eenheid van tenue bij het door het korps mariniers te verzorgen militair ceremonieel, de uitstekende samenwerking met de tamboers en pijpers, een betere militaire vorming van de kapel, dit zijn slechts enkele voordelen, welke vergeleken bij de vooroorlogse kapel naar voren zijn getreden.

De huidige marinekapel telt 65 man.

DE TAMBOERS EN PIJPERS

Denken we aan de marinierskapel, dan denken we automatisch aan de tamboers en pijpers van het korps mariniers, die bij een ceremonieel optreden — bij voorbeeld bij parades en taptoes — vrijwel steeds bij de kapel zijn ingedeeld en een zeer belangrijk onderdeel van de militaire muziek verzorgen.

Hun geschiedenis begint niet in 1945, maar in 1665, toen het korps mariniers werd opgericht en de marinier-tamboer voor de grote mast naast zijn commandant kwam te staan, waar voordien (voor 1665 dus) een scheepstompetter of scheepstamboer de signalen gaf.

Die plaats voor de mast was een heel belangrijke, want daar werden de bevelen van de commandant door middel van die tamboersignalen doorgegeven aan de bemanning van het schip. En aangezien de tamboer naast zijn eigenlijke tamboerstaak voor talrijke andere baantjes aan boord werd gebruikt en bovendien door zijn virtuose slaan ter vermaak van de bemanning optrad, was hij een graag geziene figuur aan boord, hetgeen op de huidige dag nog het geval is. In 1699, ruim dertig jaar later dus, deden de *pijpers* hun intrede bij het korps. Het schrille geluid van deze pijpers, gecombineerd met de afgebeten slag — de nu nog bestaande „vlamslag” — van de tamboers, leverde een uniek soort militaire marsmuziek in Nederland, die dan ook alleen aan de tamboers en pijpers van het korps mariniers is voorbehouden.

We spraken zojuist over de „vlamslag”; dat is een „verdikking” van de gewone trommelslag. Zodra namelijk de linkerstok het trommelvel heeft geraakt, raakt een fractie van een seconde later de rechterstok het vel, waardoor de slag als het ware wordt verlengd, *verdikt* zoals dat in vaktermen heet. Deze vlamslag wordt zowel links als rechts geslagen.

En om de geschiedenis van deze tamboers en pijpers heel beknopt verder te schrijven: op de schepen werden de signalen geslagen en geblazen, terwijl ook de exercities van de bemanning werden uitgevoerd op de muziek van de tamboers en pijpers, evenals ook bij het laden van de kanons, het hijsen van de zeilen, het indraaien van het anker enz. enz.

Te land werkten de tamboers en pijpers ook in korpsverband. Tijdens uitputtende marsen vrolijkten zij met „aangename deuntjes” de mariniers op. In de strijd zelf zweepten zij met hun diepe roffels en opwindend fluiten de strijdenden op tot het uiterste. Dat menig tamboer en piper in de strijd is gebleven is duidelijk.

Het model fluit, dat thans wordt gebruikt, dateert uit 1922; de platte trom stamt uit 1956. In 1665 werden diepe trommen gebruikt — honderd vijftig jaar lang — totdat zij, na 1814, steeds platter werden en de huidige vorm bereikten.

De paradetrom, momenteel in gebruik bij de tamboers, is nagemaakt naar een marinierstrom uit 1795. Deze huidige trommen zijn een geschenk van de Rotterdamse burgerij.

In de loop van de jaren werd het repertoire van de tamboers en pijpers steeds uitgebreider en alleen al hierin schuilt een fraai stukje korpsgeschiedenis.

Vele van de nog steeds geregeld gespeelde marsen zijn van oude datum. Voor de liefhebbers noemen we er enkele, zoals:

De tamboers en pijpers van het korps mariniers tijdens een mars door Rotterdam

Fransen marsen	uit de Napoleontische tijd (1810);
Retch-mars	een mars ter herinnering aan de verovering van Retch op 7 november 1858;
Fourgeaud-mars	een mars ter herinnering aan het optreden van de mariniers in Suriname, onder bevel van kolonel der mariniers Fourgeaud (1772 - 1777);
Koloniale marsen	ter herinnering aan de tijd, dat de mariniers tezamen met hun wapenbroeders van het Koninklijk Nederlands Indische Leger (KNIL) in het toenmalig Nederlands Oost-Indië vochten (± 1880);
Stengelmars	ook wel genoemd „Chinees vermaak”, geschreven door kolonel der mariniers J. H. Stengel, die van 1875 - 1881 commandant was van het korps mariniers;
Kamp-taptoe-marsen	ter herinnering aan de oefeningen op de Harskamp, geschreven in 1883;
Van der Hoop mars	geschreven door luitenant kolonel der mariniers van der Hoop in 1846.

Het huidige korps tamboers en pijpers telt 60 man.

Bij het 300 jarig bestaan van het korps mariniers werd door de chef van de generale staf aan de commandant korps mariniers een LYRA geschonken

HET KORPSVAANDEL

WAT IS EEN VAANDEL ?

Waarschijnlijk heeft het vaandel in de oudheid zijn ontstaan te danken aan de hoop dat men door het meenemen van beschermende symbolen de strijd zou kunnen winnen. Van de Egyptenaren is reeds bekend dat zij afbeeldingen van heilige dieren meevoerden, terwijl de Romeinen hun befaamde „adelaars” over de gehele toentertijd bekende wereld verbreidden. Deze adelaars waren echter geen vaandels, zoals wij deze nu kennen; de later zo essentiële vlag ontbrak geheel.

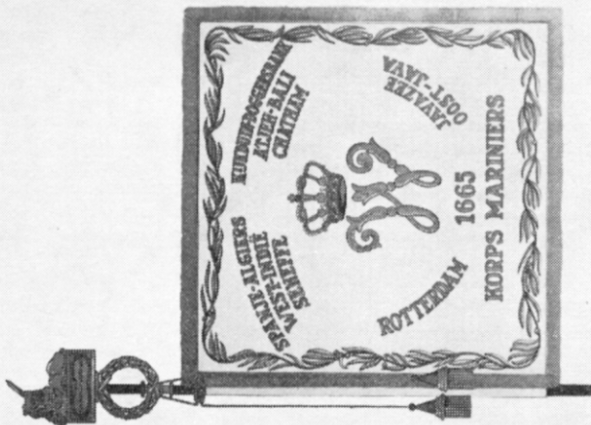
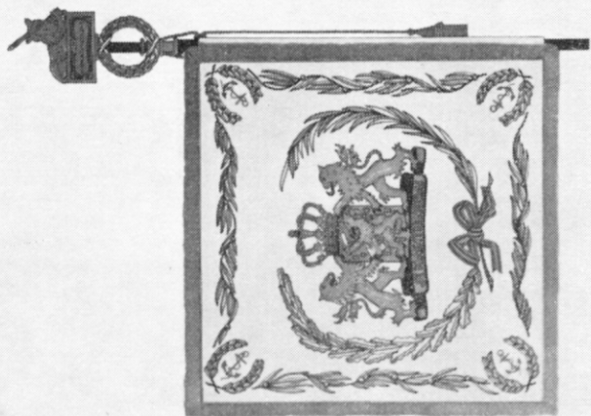
Pas in de middeleeuwen werden vaandels gebruikt, die op de huidige leken.

Behalve de grote symbolische waarde, hadden deze vaandels ook groot praktisch nut, door dat zij op het slagveld zichtbaar de plaats aangaven waar door een bepaald regiment werd gestreden. Bij de aanval ging het vaandel voorop; bij terugslag gaf het een verzamel-punt aan voor de verspreide soldaten.

In 1818 besloot koning Willem I aan een aantal onderdelen van de Nederlandse krijgsmacht vaandels en standaarden uit te reiken. Om een duidelijk beeld te krijgen van de betekenis, die men toen aan een vaandel hechtte, is het goed een brief te citeren, die de toenmalige commissaris van oorlog hierover aan de Koning schreef:

„Bij alle troepen zoo te voet als te paard, in dienst der onderscheidene gouvernementen, zijn vaandels en standaarden geadopteerd, om bij de militaire evolutiën, tot point van raillement(verzamelpunt) te kunnen dienen, terwijl men tevens, behalve dit algemeen oogmerk, ook nog somwijlen het bijzonder bût (doel) heeft, om deze vaandels en standaarden bij enkele korpsen, welke zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt, als eeretekenen en belonig te doen dienen, door dezelve in dat geval met eenig distinctief-teken te decoreren”. Wij zien dus dat in die tijd twee belangrijke gedachten aan het vaandel ten grondslag lagen; ten eerste moest het dienen als centraal punt op het slagveld en bij ceremoniën; ten tweede was het een koninklijk eerbetoon aan de bijzondere verdiensten van een bepaald onderdeel. Bovendien diende het om de versierselen, behorende bij een onderscheiding aan het korps verleend, te dragen c.q. mee te voeren.

In 1896 werd hier nog een taak aan toegevoegd; in een Koninklijk Besluit van dat jaar werd bekend gemaakt dat voortaan op het vaandel de geschiedenis van een onderdeel zou worden vastgelegd door de vermelding van zijn belangrijkste wapenfeiten.

Het VAANDEL van het korps mariniers

Bij de Koninklijke marine kende men toen het vaandel nog niet. Wel was er door Koning Willem III in 1865 aan Zr. Ms. Medusa een gouden koker met een zijden vlag geschonken als speciaal ereteken wegens het moedige optreden bij het forceren van straat Shimono-seki in Japan, maar dit viel uiteraard niet te vergelijken met een Koninklijk vaandel.

Het eerste korps van de Koninklijke marine, dat dan ook een vaandel kreeg was dat van de adelborsten. Bij Koninklijk Besluit van 8 september 1904 werd het reeds bestaande niet officiële vaandel van dit korps erkend als een met Koninklijke toestemming gevoerd vaandel. Dit betekende dat het bestaande „dundoeck”, in april 1830 reeds namens Koning Willem I aan het korps adelborsten geschonken, het *ware kenmerk* van een vaandel — *de liggende leeuw aan de bovenkant van de vaandelstok* — kreeg.

Vijf en twintig jaar later, op 16 september 1929, reikte Hare Majesteit Koningin Wilhelmina op het Malieveld in Den Haag het vaandel uit aan het korps mariniers, terwijl vijf en dertig jaar nadien, respectievelijk op 14 en 17 juli 1964, de onderzeedienst en de marine luchtvaartdienst een vaandel kregen overhandigd.

Sinds 1818 is de eerstgenoemde taak van het vaandel achterhaald. Geen leger zal immers in een moderne oorlog nog een vaandel gebruiken als „point van raillement” op het slagveld. De nadruk is komen te liggen op de betekenis die het vaandel heeft als Koninklijk ereteken voor een onderdeel van de krijgsmacht, dat zich in de loop van de tijd op bijzondere wijze verdienstelijk heeft gemaakt voor het Koninkrijk.

Bij het passeren van een vaandel zal een militair (ook als toeschouwer) de houding aannemen en groeten. Ook burgers past een dergelijk eerbewijs, hetgeen zoveel betekent, dat men bij het passeren van het vaandel zwijgt, terwijl de heren, mochten zij een hoofddeksel dragen, dit bij wijze van groet afnemen.

VAANDEL KORPS MARINIERS

Het tweede (in volgorde van uitreiking) bij de Koninklijke marine bestaande vaandel is dus dat van het korps mariniers, dat — zoals we reeds zagen — op 16 september 1929 op het Malieveld te Den Haag aan de toenmalige korpschef werd uitgereikt.

En ook hier kunnen wij de betekenis van dit vaandel het beste uitbeelden door de woorden weer te geven, welke Hare Majesteit Koningin Wilhelmina sprak bij deze plechtige uitreiking.

„Officieren, onderofficieren en mariniers, het is mij een voorrecht U het vaandel uit te reiken, dat gij voortaan in Uw gelederen zult mee-

voeren. Als oudste korps onzer weermacht wekt gij als het ware vanzelf de herinneringen op aan een groots verleden, waarin Nederland's grootste admiraal¹⁾ Uw oprichting voorstond en tot stand bracht. Van die stonde af aan hebt gij steeds klaar gestaan tot onmiddellijk handelen waar het van U gevraagd werd, gelijk dit een wakker korps vrijwilligers betaamt, onverschillig waar en wanneer, te land, of zijde aan zijde met Uw kameraden op de vloot.

Waar de Koninklijke Nederlandse marine geroepen wordt de belangen des Rijks op alle wereldzeeën te dienen, rust ook op U de plicht te allen tijde de eer van onze Nederlandse driekleur hoog te houden. Met dankbaarheid gedenk ik Uwe onverflauwde en steeds betoonde plichtsbetrachting en Uw krijgsmansdeugden, waar het vaderland in de loop der tijden meermalen een beroep heeft moeten doen op Uw offervaardigheid.

Enkele wapenfeiten van de vele, waarbij gij U onderscheiden hebt, staan vermeld in Uw vaandel en leggen hiervan getuigenis af.

Mocht onverhoopt, ondanks het ernstige streven naar een duurzame vrede dat de volkeren bezielt, te eniger tijd onder omstandigheden, welke thans niet te voorzien zijn, andermaal een beroep moeten worden gedaan op die offervaardigheid, dan houd ik mij er van overtuigd, dat gij, Uw tradities en verleden getrouw, U zult gedragen overeenkomstig de schone wapenspreuk, die in Uw vaandel staat: „Je Maintiendrai”.

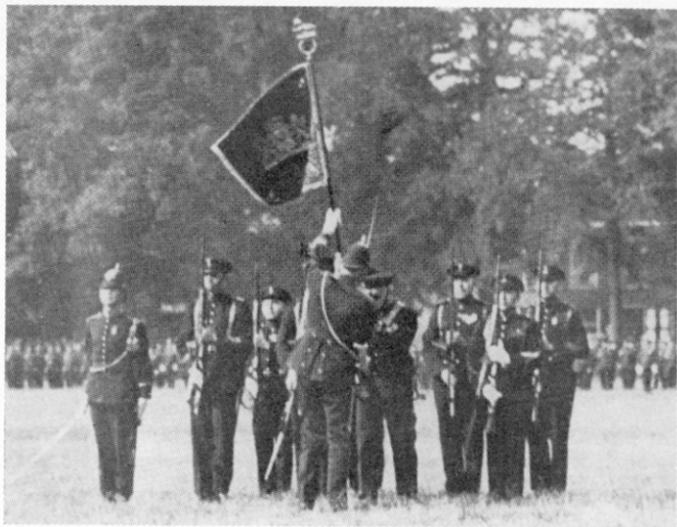
In vertrouwen overhandig ik U thans het zinnebeeld van vaderland en koningin. Leve het vaderland”.

Deze woorden sprak Koningin Wilhelmina op die voor het korps mariniers zo historische dag, tien jaar voordat de tweede wereldoorlog ontbrandde. De tweede wereldoorlog, waarin naast oude wapenfeiten als „Doggersbank” en „Atjeh”, de namen „Rotterdam”, „Java-zee” en „Oost Java” in het vaandeldoek werden aangebracht. Kortom waarin het korps mariniers ten strijde trok.

De geschiedenis van het mariniersvaandel gedurende de tweede wereldoorlog is een verhaal apart. De toenmalige chef van het korps mariniers, de latere korpscommandant generaal majoor der mariniers H. F. J. M. A. Von Frijtag Drabbe, schreef er onmiddellijk na de oorlog het volgende over:

„Op 10 mei 1940, bij het uitbreken van de oorlog, bevond het vaandel zich op de gebruikelijke plaats, namelijk in de vaandelkast, staande op het bureau van de chef van het korps mariniers, welk bureau gevestigd was in de marinierskazerne op het Oostplein te Rotterdam.

¹⁾ Michiel Adriaanszoon de Ruyter.

Omdat gevoegelijk kon worden aangenomen, dat de kazerne zou bloot staan aan oorlogshandelingen (op 10 mei 's avonds werd de kazerne reeds vanuit een Duits vliegtuig met lichtspoormunitie beschoten), liet ik de ochtend van 11 mei het vaandel wegbrengen. Oorspronkelijk was ik van plan het naar mijn woonhuis te doen brengen aan de Oostzeedijk. Ik kreeg echter eventevoren bericht, dat mijn woning in de vuurzone lag, tengevolge waarvan mijn vrouw genoodzaakt werd deze te verlaten.

Hierop gaf ik opdracht het doek te doen brengen naar de woning van de toenmalige luitenant kolonel der mariniers F. Lugt, wiens huis zich buiten de vuurzone bevond. De overige onderdelen van het vaandel, te weten de leeuw, koorden en draagband, werden opgeborgen ten huize van een reserve officier, die bij de afdeling mariniers te Rotterdam was geplaatst en wiens woning eveneens buiten de vuurzone lag.

Slechts enkele ingewijden waren van een en ander op de hoogte. Mijn intuïtie was niet zo slecht geweest, immers op zondag 12 mei

ging de kazerne in vlammen op tengevolge van een bombardement bedoeld voor de kazerne, doch waarbij gelukkig geen rechtstreekse treffers waren. Hierdoor was het mogelijk dat alle aanwezigen, voorzien van hun persoonlijke uitrusting de kazerne konden verlaten. De gehele inventaris werd echter een prooi der vlammen. Op 14 mei, bij het grote bombardement van Rotterdam, brandde mijn woning tot de grond toe af. Niets, maar dan ook niets, kon gered worden. Op 15 mei nam ik mijn intrek bij de luitenant-kolonel Lugt en hield het vaandel voorlopig bij mij. Van bovengenoemde reserve officier ontving ik bericht dat ook de overige onderdelen van het vaandel ongeschonden door de oorlogsdagen gekomen waren en zich veilig bij hem thuis bevonden.

HUISZOEKING

Onmiddellijk na de capitulatie werden enige huiszoekingen door de Duitsers verricht, waarvan het aantal enige weken later belangrijk begon toe te nemen. Dit deed bij mij de mening postvatten, dat een huiszoeking ten onzent verre van denkbeeldig was en het vaandel zeker niet gerekend kon worden voor honderd procent veilig te zijn opgeborgen.

Allereerst besloten wij partij te trekken van de omstandigheid dat vele niet-ingewijden de vrij logische conclusie hadden getrokken, dat bij het bombardement van 12 mei ook het vaandel een prooi der vlammen was geworden. In voorkomende gevallen beaamden wij dit als antwoord op een desbetreffende vraag.

Intussen nam ik contact op met de toenmalige schout bij nacht Heeris te Den Haag, die na het vertrek van een gedeelte van de Koninklijke marine naar Engeland, het commando der Koninklijke marine tijdens de oorlogsdagen in Nederland op zich had genomen en derhalve mijn hoogste marine-chef was. Ik deelde hem alle bijzonderheden mede en vroeg hem of hij wellicht een veiliger plaats wist om ons vaandel op te bergen. Inderdaad had de schout bij nacht een oplossing. Hij was namelijk bevriend met de rijksarchivaris, de heer Mr. R. Bijlsma, welke laatste zich bereid verklaarde het vaandel te verbergen in een der kluisen van het Rijksarchief.

De toenmalige kapitein der mariniers P. J. van Gijn werd door mij belast met de overbrenging van het doek, dat in deze kluis is gebleven tot enige weken na de bevrijding in 1945.

Het spreekt vanzelf, dat ik gaarne ook de andere delen van het vaandel, ook al waren deze minder van belang, in het Rijksarchief opgeborgen zag.

Aangezien mij echter intussen enige „verhalen” over meergenoemde reserve officier bereikt hadden, stelde ik eerst een onderzoek in

Nieuw benoemde mariniers-officieren leggen de eed af met de hand aan het korps-vaandel

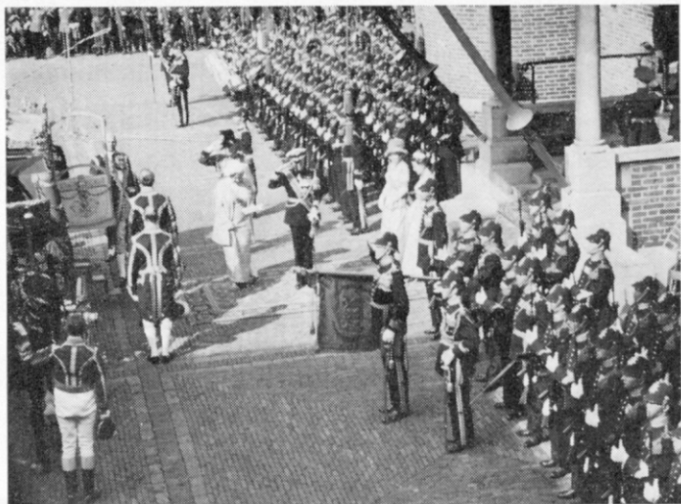

naar de gegrondheid van deze verhalen, alvorens met hem contact op te nemen. Hierbij bleek mij, dat bedoelde officier, via een zekere verering voor alles wat Duits was, zich sterk aangetrokken was gaan voelen tot het nationaal socialisme en dat hij, kort na de capitulatie, zelfs lid van de NSB was geworden. Onder deze omstandigheden wenste ik geen enkel contact met hem te hebben, noch rechtstreeks noch zijdelings. Wel kwam ik te weten, dat hij de attributen (die overigens, zoals gezegd, van minder belang waren) in een kluis van de Twentse Bank, waar hij werkzaam was, had opgeborgen. Dit werd mij meegedeeld door de kluismeester, wiens naam mij helaas is ontschoten, waarbij deze zich bereid verklaarde mij een en ander in handen te spelen. Ik meende echter dat de mogelijke gevolgen van deze „verdwijning” zeer ernstig zouden kunnen zijn en zeker niet zouden kunnen opwegen tegen de voordelen, weshalve ik hiervan afzag.

Toen de bewuste reserve-officier later benoemd werd tot directeur van de Middenstandsbank te Amsterdam, nam hij de vaandelonder-

Generaal-majoor der mariniers J. G. M. Nass geeft hier het korpsvaandel over aan zijn opvolger, generaal-majoor der mariniers A. M. Luijk.

delen met zich mee, hetgeen mij eveneens door deze kluismeester gerapporteerd werd.
Nadien ontbrak elk spoor.

VAANDEL TERUG

Na de bevrijding werden door mij de nodige stappen gedaan en bleek mij dat onze „bewaarder” gearresteerd was en opgesloten te Amsterdam. Gelijktijdig ontving ik een brief van de heer de Lange, politie-ambtenaar in Deventer, waarin mij werd meegedeeld, dat hij in een voormalige woning van een officier der Landwacht aldaar de attributen van een vaandel gevonden had, vermoedelijk het vaandel van het korps mariniers. De dag daarop ontving ik bezoek van de broer van de gedetineerde. Deze deelde mij mede, dat zijn broer hem verzocht had alles in het werk te stellen om de attributen aan mij af te dragen, onder mededeling dat deze zich te Deventer moesten bevinden, alwaar hij als Landwacht-officier geplaatst was geweest en hij de vaandelonderdelen onder zijn bed bewaard had. In verband

met de brief van de heer de Lange was de zaak nu in feite rond en na enige dagen was alles (nog binnen twee maanden na de bevrijding) weer in mijn bezit. Behoudens de stok, die inderdaad in de kazerne aan het Oostplein is verbrand, was ons vaandel weer compleet.

De billijkheid gebiedt hier te constateren, dat de bewuste oud-reserve-officier, hoe „fout” hij overigens geweest is, zijn belofte aan mij tot het bewaren der vaandelonderdelen en het mij ter hand stellen hiervan na afloop van de oorlog, gestand gedaan heeft, voor zover dit in zijn vermogen lag”.

Tot zover het verhaal van generaal Von Frijtag Drabbe.

Anderhalfjaar later, tijdens de viering van de korpsverjaardag, op 10 december 1946, mocht het vaandel in een groot huldebetoon delen. Toen voor het front van de troepen en ten aanschouwe van duizenden gasten en belangstellenden voor het Rotterdamse stadhuis aan de Coolsingel de toenmalige bevelhebber der zeestrijdkrachten, luitenant admiraal C. E. L. Helfrich het Ridderkruis van de Militaire Willemsorde der 4de klasse — bij Koninklijk besluit van 4 december 1946 aan het korps mariniers verleend — aan het vaandel hechtte. Het slotwoord, dat de admiraal daarbij uitsprak is een slotwoord, waarmee wij dit verhaal over het vaandel van het korps mariniers het best kunnen besluiten:

*„Moge dit Koninklijk erkende vaandel, getooid met de hoogste militaire Koninklijke onderscheiding voor U een inspiratie zijn bij de uitoefening van Uw verantwoordelijke taak en een leidend licht bij het vervullen van Uw grootse en eervolle plicht.
Leve de Koningin”.*

DRIE EEUWEN KORPS MARINIERS

Aan de geschiedenis van het korps mariniers zouden diverse boekjes, van een formaat als dit, te wijden zijn. Ze zouden evenwel de herhaling vormen van wat hierover reeds geschreven werd (en in de boekhandel verkrijgbaar is).

Derhalve bepalen wij ons tot een beknopte historie, meer passend in de opzet van deze uitgave, die in feite meer de marinier van vandaag aan de lezer wil voorstellen.

Deze summier historische terugblik is dan ook bedoeld als een prelude, ook al plaatsen wij haar niet aan het begin, maar aan het einde van dit boekje.

Zoals we reeds bij de beschrijving van het korpsvaandel opmerkten,

komen op dit vaandel — zoals dat gebruikelijk is — de meest markante wapenfeiten voor, die de mariniers in hun drie eeuwen korps-geschiedenis bevochten.

OPRICHTING KORPS

De geschiedenis van het Nederlandse volk is in de eerste plaats een verhaal van zijn contact met het water, dat nu eens zijn bondgenoot, dan weer zijn vijand was. Het WATER, dat in hoofdzaak zijn stempel heeft gedrukt op ons volksleven en onze volksaard, hetgeen ook geldt ten aanzien van onze militaire geschiedenis.

De eerste acties, die de Nederlanders buiten hun „Lage Landen” voerden, passen reeds volkomen in het kader van wat wij thans „amfibische oorlogvoering” noemen; de strijd op de grens van land en water — vanuit zee, alwaar de eigen oorlogs- en transportschepen tot basis en steun dienen voor een aanval op de vijandelijke kust.

Daar dit vechten ter zee een bepaalde — we mogen wel zeggen : zeer bepaalde training eiste (vechten vanaf een slingerend schip, entergevechten e.d.) en een bepaald soort tucht (scheepswijs raken, genoeg nemen met de in die tijd slechte accommodatie aan boord en de slechte voeding in verhouding tot het landleger) moge het duidelijk zijn, dat de plaatsing van landsoldaten op schepen maar matig voldeed.

Regelmatig werd dan ook door de vlootvoogden de behoefte aan een zelfstandig korps mariniers naar voren gebracht. De vele vlootacties in de eerste helft van de 17de eeuw accentueerden deze behoefte. Men had van node een eenheid, die uitmuntte in discipline en die de militaire ruggegraat van de vloot zou vormen.

10 DECEMBER 1665

De voornaamste voorvechter voor, onder eigen officieren, in eigen eenheden ondergebrachte zeesoldaten was admiraal Michiel Adriaanszoon de Ruyter. En het was tenslotte zijn advies aan Jan de Witt, dat leidde tot de oprichting van een „Regiment de Marine” op 10 december 1665.

Twee mannen van de allergrootsten uit de Nederlandse geschiedenis zijn dus de drijvende kracht geweest, die tot de totstandkoming van deze resolutie van de Staten van Holland en West-Friesland hebben geleid, zodat het begrijpelijk is dat hun namen aan deze geboortedag verbonden zijn gebleven.

De eerste commandant was Kolonel Willem Joseph van Ghent, wiens naam eveneens in drie eeuwen korpsgeschiedenis is blijven voortleven, getuige bijvoorbeeld de huidige „Van Ghent”-kazerne te Rotterdam.

DE VUURDOOP

In het eerste levensjaar ontving het korps mariniers reeds zijn vuurdoop, in een tijd die een der meest bewogen en meest roemvolle in de geschiedenis van onze zeemacht is geweest.

De vierdaagse zeeslag (1600 mariniers aan boord) was een „doorluchtige zege” voor de Nederlanden. De twee-daagse zeeslag — een van de fraaiste voorbeelden van een goed geleide terugtocht ter zee — was een andere proeve van bekwaamheid, die de mariniers in dat prille begin moesten afleggen.

Kolonel van Ghent werd wegens zijn voortreffelijk gedrag als eskader-commandant tijdens deze laatste zeeslag tot luitenant-admiraal bevorderd. Hierdoor is hij de enige korpscommandant geweest, die ooit tot admiraal is benoemd.

CHATHAM EN KIJKDUIN

De eerste grote amphibische operatie van het korps mariniers volgde reeds in 1667 tijdens de tocht naar *Chatham*. Achthonderd mariniers voerden als kern van een grote strijdmacht toen een verrassende landing uit op de Engelse kust. Ze vernietigden het belangrijkste steunpunt Sheerness en namen het Britse vlaggeschip, de „Royal Charles” in triomf mee naar Nederland. Dat was — na Willem de

Veroveraar in 1066 — de eerste en enige keer dat een vreemde strijdmacht wist te landen op Britse bodem.

Na de vrede van Breda stond de Republiek in 1672 wederom tegenover een overmachtige vijand (Engeland, Frankrijk, Zweden, Munster, Keulen), waartegen zij voor haar leven moest strijden.

's Lands vloot heeft in 1672 en 1673 vier grote gevechten geleverd, waarin even vele malen, ondanks het numerieke overwicht van de vijand, het door haar gestelde strategische doel werd bereikt.

Bij de slag voor Solebay werd Van Ghent dodelijk getroffen.

In de zeeslagen voor Schooneveldt en *Kijkduin* werden de aanvallen van de gecombineerde vijandelijke vloten afgeslagen. Laatst genoemd wapenfeit, in het korpsvaandel vermeld, is een herinnering aan al deze zeeslagen, omdat deze zeeslag als het ware een bevestiging is van al het werk dat de zeemacht met haar mariniers aan boord in de 17de eeuw verrichtte. Ook vochten in deze tijd mariniers aan de wal. Ongeveer 600 mariniers werden ingezet, om tezamen met de laatste eenheden van het Staatse Leger de waterlinie tegen de binnengedrongen legers van Lodewijk XIV te verdedigen. Oude verslagen uit die tijd verhalen dat mariniers op schaatsen gedurende de winter de Fransen op de meest onverwachte plaatsen aanvielen en hun aanvoerwegen afsneden.

De mariniers onderscheidden zich bijzonder bij de gevechten om Oudewater, Woerden en Naarden. Zij stonden toen onder commando van kolonel François Palm. Bij de herovering van Naarden sneuvelde o.a. twee zoons van Palm, terwijl hij zelf werd gewond. Hij bleef de slag leiden totdat de overwinning was behaald.

Een tijdgenoot beschreef de hierboven genoemde gebeurtenissen en gaf daarbij een duidelijk beeld van de reputatie, die de mariniers zich toen hebben verworven:

„Hollandse mariniers, dat zijn de zee-soldaten, die men des zomers op de oorlogsschepen gebruikt, schrik der Fransen, doordien zij wel gewoon waren die met blote messen onder haar geweer aan te vallen en de rest te geven”.

In deze tijd waarin de Republiek „reddeloos” scheen, is vooral één aspect zeer belangrijk, namelijk de verscheidenheid van taken, die de mariniers te vervullen kregen en het aanpassingsvermogen, dat hen kenmerkte. Waar het nodig was streden zij, zowel te land als ter zee.

SENEFFE EN SPANJE

Nadat Engeland, Munster en Keulen vrede met de Republiek hadden gesloten, bleef alleen de strijd met Frankrijk over. In de bloedige slag bij *Seneffe* hadden ook de mariniers een groot aandeel. Zij ver-

dedigden hardnekkig de abdij van St. Nicolas-aux-Bois tegen de charges van de Franse ruitery en infanterie.

Eindelijk werd in 1678 na langdurige en vele gevechten in de Zuidelijke Nederlanden en expedities tegen Franse nederzettingen de vrede met Frankrijk te Nijmegen getekend. Om hierbij het optreden van de mariniers een jaar tevoren (in 1677 en weer eens tegen de Engelsen) niet te vergeten, toen Nederlandse mariniers New York als Engelse nederzetting veroverden.

Hoewel het dus nu „vrede” was, bleef Prins Willem III streven naar de vorming van een vast levensvatbaar korps mariniers, dat naar zijn mening uitbreiding behoeftde.. Hoe goed hij gezien had bleek in 1702, toen de Spaanse Successie-oorlog uitbrak.

Een gecombineerde Engels-Nederlandse vloot (ons land was in die tijd een grote mogendheid; zijn belangen waren wereldwijd en wisselend waren dus de bondgenootschappen) zeilde naar *Spanje*, dat tien jaar lang het toneel werd van een groot aantal veldslagen, waarin Nederlandse mariniers zij aan zij vochten met hun Engelse collega's.

Landingen werden uitgevoerd bij Cadiz, Vigos en Barcelona, terwijl ook de bestorming en de verovering van Gibraltar (1704) door deze gecombineerde marinierseenheden grote bekendheid verwierf. De Spanjaarden hadden hierbij de Fransen tot bondgenoot.

Nogmaals, het was een langdurige zware oorlog, ook een kostbare, die uiteindelijk in 1713, bij de vrede van Utrecht, ten einde kwam.

WEST INDIË, DOGGERSBANK EN ALGIERS

De tweede helft van de 18de eeuw luidde een nieuw tijdperk in, waarbij de mariniers voor het merendeel ingescheept aan boord van de vloot, over de hele wereld deelnamen aan de „koloniale oorlogen”. In 1763 en 1772 werden regimenten mariniers naar *West Indië* gezonden, waar in opstand gekomen negerslaven de plantages plat brandden en de kolonisten uitmoordden. Na een expeditie in Rio de Berbice (1763 - 1764) werd in de jaren 1773 tot 1777 een campagne in Suriname ondernomen. Nauwelijks voorstelbaar waren de ontberingen die de simpel uitgeruste troepen uit die jaren hadden te lijden in een rimboe-oorlog. Vier jaar lang trokken de mariniers door het Surinaamse oerwoud, de nachten meestal doorbrengend in hangmatten tussen de bomen, onbeschut tegen de tropische slagregens en de muskieten. Legendarisch werd het voorbeeld van hun commandant, kolonel Fourgeaud, een man van vijftig, die altijd voorop ging. Toen velen van zijn mariniers op minder dan een schoen en een slof liepen, trok Fourgeaud zijn eigen schoenen uit en trok verder blootsvoets door de jungle.

De strijd tegen de getergde negers ging hard tegen hard, maar dezelfde Fourgeaud stond erom bekend dat hij, als het even kon, zijn gevangen tegenstanders niet uitleverde aan de justitie, waar hen een wisse dood wachtte.

In de vierde Engelse oorlog (1780 - 1784) ontmoetten de Nederlandse mariniers voor de laatste maal hun Engelse tegenstanders in de zeeslag bij *Doggersbank*. Afgaande op Engelse en Nederlandse rapporten uit die tijd hebben de mariniers zich daarbij zeer dapper gedragen.

Gedurende de Napoleontische tijd diende een deel van de mariniers buiten Nederland, maar zij speelden geen rol van betekenis. Ook het mariniers-regiment in Nederland nam geen deel aan de Napoleontische veldslagen.

Zodra het Koninkrijk der Nederlanden was geïndustrieel, werd het korps mariniers geheel gereorganiseerd, als onderdeel van de Koninklijke marine. Op 2 december 1817 ontvingen de mariniers hun naam „Korps mariniers”, een naam die tot op heden is behouden. Het korps was toen in actie bij *Algiers*, een centrum van zeeroverij en slavenhandel. De mariniers namen toen deel aan een Nederlands-Engelse expeditie tegen de Dey, de vorst van Algiers. Bij deze operatie werden meer dan duizend christen-slaven bevrijd.

BALI EN ATJEH

Van toen af en gedurende de 19de eeuw werd het korps mariniers voortdurend ingezet bij de pacificatie van Oost-Indië. In de Oost-Indische archipel werden in bijna iedere actie mariniers gebruikt, als landingstroepen of als versterkingen van het Indische leger. Het ging om de pacificatie van roerige gewesten, acties tegen lokale vorsten en vorstjes, die zich veelal bezighielden met zeeroverij en slavenhalen.

In volgorde zij hier genoemd: Saparoea (1817), Palembang (1821), Padriëoorlog (1822 - 1823), veldtocht op Celebes (1824 - 1825), Javaoorlog (1825), expedities op *Bali* (1846 - 1849), expedities op Borneo (1850 - 1854), Timor (1855), Flores (1857), Djambi (1858), Reth (1858), expedities op Boni (1859), Bandjermasin (1859 - 1863), *Atjeh* (1873 - 1876), Edi (1890), Aroe-eilanden (1892), Tamiang (1893), Lombok (1894), Pedit en *Atjeh's* westkust (1899), Samalanga en Pensangan, de bestorming van Batoellie (1901), Flores (1904), Boni (1905).

Bij al deze krijgsverrichtingen vormden de mariniers de kern van landingsdevisies, uitgezonderd op *Atjeh*, waar een detachement van 300 man werd ingedeeld bij het Indische leger ter versterking. Ook waren de mariniers in actie in de Zuidelijke Nederlanden ge-

durende de Belgische opstand in 1830. Hier vochten de „Hoedjesmannen” (men droeg toen als hoofddekseel een soort hoge hoed met koperen voorplaat) en tijdgenoten schreven:

„Zij hebben de muitelingen een blijvende schrik ingeboezemd en voor zich zelven eene blijvende reputatie verworven”.

Zij kregen deze reputatie o.a. door hun optreden bij Dendermonde, de strijd langs de Scheldeoevers en in Zeeuws Vlaanderen.

Het begin van de twintigste eeuw betekende het einde van de koloniale oorlogen. Eén naam uit deze tijd moet echter nog worden genoemd, namelijk die van luitenant F. A. van Braam Houckgeest, waarnaar de huidige marinierskazerne in Doorn is vernoemd. Zijn naam is verbonden aan de expeditie te Kwassi-Krom aan de Goudkust van Afrika. Later was hij de commandant van het mariniers detachement te Atjeh en nog later werd hij commandant van het korps mariniers. Koning Willem III benoemde hem tijdens zijn commando als zijn adjudant in buitengewone dienst om zowel hem als het korps te onderscheiden.

Na de Boxeropstand was van 1900 tot 1910 en van 1913 tot 1923 een detachement mariniers te Peking gestationeerd ter bescherming van de gezantschappen.

In december 1934 vertrok een detachement mariniers naar het Saargebied om aldaar dienst te verrichten als onderdeel van een internationale troepenmacht bij de volksstemming aldaar. Deze volksstemming, die moest beslissen of dit gebied Frans dan wel Duits zou worden, had plaats onder toezicht van de voormalige Volkenbond, voorloper van de huidige Verenigde Naties. Temidden van de internationale troepenmacht in de Saar presenteerden de mariniers een Nederlands visitekaartje, dat er zijn mocht. Zoals een hooggeplaatst Engels officier het uitdrukte: „De beste troep die in het Saargebied is”. De Saar werd Duits en de Tweede wereldoorlog naderde.

ROTTERDAM, JAVAZEE, OOST JAVA

OP 10 mei 1940 viel Duitsland Nederland binnen en onuitwisbaar is de herinnering aan de mariniers, die vier dagen lang op en om de Maasbruggen te *Rotterdam* van geen wijken wisten en de strijd pas beëindigden toen de capitulatie van Nederland een feit was geworden.

In de vroege morgen van de eerste oorlogsdag strijken Duitse water-vliegtuigen neer op de Nieuwe Maas, midden in de stad. Boven het vliegveld Waalhaven springen Duitse parachutisten; transporttoestellen met luchtlandingstroepen volgen. De Duitsers bezetten de

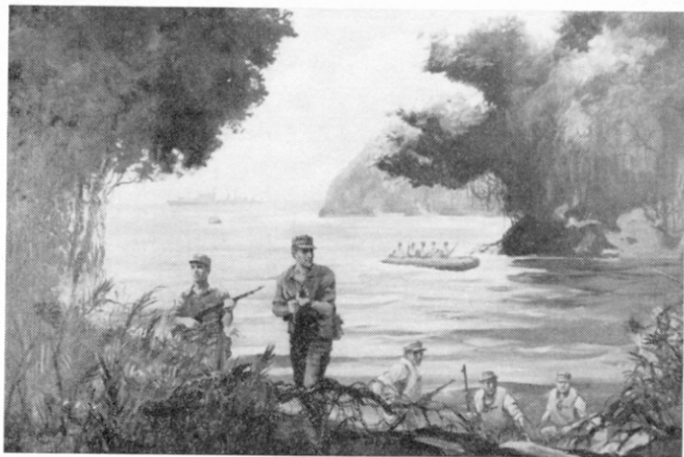
Maasbruggen en vestigen een klein bruggehoofd op de noordelijke oever. Hitler's strategie is duidelijk; ook de Moerdijkbrug is in handen van de Duitse valschermpjes. De pantserspitsen, die door Brabant oprukken, moeten via deze Moerdijk en deze Maasbruggen naar het hart van Holland doorstoten.

Vijf dagen slechts zal deze oorlog duren, maar gedurende die dagen snijden een paar honderd mariniers de Duitse keurtroepen de pas af. Vijf dagen waarin meer moed en plichtsbetrachting wordt getoond dan zich in deze regels laat zeggen.

Kortom geen Duitser doet een stap verder, totdat op dinsdag 14 mei het bombardement op Rotterdam de Nederlandse capitulatie versnelt en aan deze strijd een einde komt.

Ook voor de Duitse troepen zijn de Nederlandse „Schwarzen Teufel” dan een gevreesd begrip geworden. Zes-en-twintig (van de tweehonderd) mariniers zijn bij de verdediging van Rotterdam gevallen. Bij de slag in de Javazee in 1942 vormden de mariniers een onderdeel van de bemanning van onze oorlogsschepen, terwijl tegelijkertijd de mariniers in Oost Java samen met het Koninklijk Nederlands Indische Leger vochten tegen de veel sterkere Japanse aanvallers.

Gedurende de gehele oorlog namen de mariniers deel aan vloot en vliegtuigacties, zowel in Europa als in het Verre Oosten, terwijl zij

ook de infanterie van de 3de gevechtsgroep van de Prinses Irene-brigade vormden, die in 1944 - 1945 als onderdeel van de geallieerde strijdkrachten, door Frankrijk en België naar Nederland optrok.

In 1943 werd een aantal officieren en kaderleden, dat in de Nederlandse Antillen eerst een kleine plaatselijke strijdmacht had opgeleid, overgebracht naar de Verenigde Staten. Deze mariniers vormden de kern van de mariniersbrigade, die nadien met duizenden oorlogsvrijwilligers werd opgebouwd, afkomstig (in 1944) uit het bevrijde zuiden, (in 1945) uit het gehele bevrijde Nederland. Aanvankelijk was deze brigade bedoeld om deel te nemen aan het op de knieën dwingen van Japan, maar door het feit, dat dit land op 15 augustus 1945 capituleerde (de brigade onderging toen haar opleiding in Amerika), kwam zij er niet meer aan te pas. Derhalve werd de mariniersbrigade naar Java gezonden, waar zij vier jaren een grote rol speelde in de strijd voor orde en vrede.

Deze oorlogsvrijwilligers waren een nieuw soort mariniers in de korpsgeschiedenis. Wel vrijwillig, maar voor een bepaalde duur, terwijl in 1946 wederom een nieuw soort mariniers aantrad: de dienstplichtigen.

Het is deze laatste categorie, die naast de beroepsmarinier nog steeds een belangrijk deel van de korpssterkte uitmaakt.

**Defilee van 2200 oud-mariniers bij 300 jarig bestaan korps op
10 december 1965**

DE LAATSTE DECENNIA

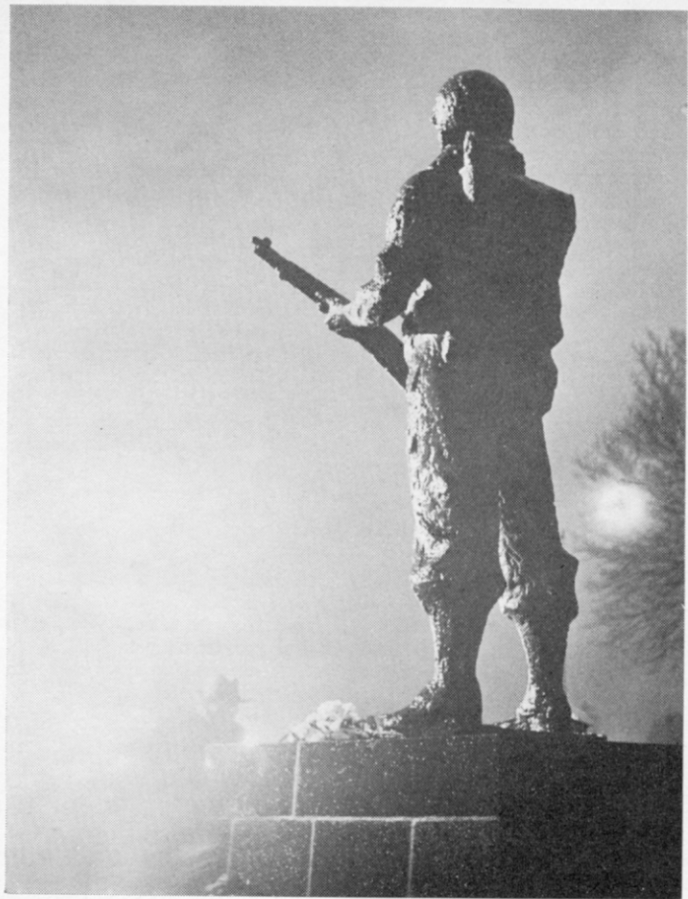
De laatste gevechtsacties vonden plaats in West Nieuw Guinea, waar grote marinierseenheden van 1950 tot 1962 met de beveiliging van de opbouw van dit land waren belast. Aldaar werd de huidige mariniersgeneratie geconfronteerd met de ontberingen van de jungle.

En zo zijn we dan gekomen aan de meer recente geschiedenis van het korps mariniers, welke in feite geen geschiedenis is, omdat zij vandaag aan de dag nog voortduurt.

Het korps mariniers van vandaag..... waaraan het grootste deel van dit boekje in gewijd.

Rest ons in deze beknopte historische verhandeling nog even de hechte vriendschapsband te memoreren, die tussen het korps mariniers en de stad Rotterdam bestaat..... een band geklonken en gesmeed op een historisch aambeeld.

Immers, sinds 1869 is een afdeling van het korps mariniers onafgebroken in Rotterdam gevestigd geweest, aanvankelijk in de kazerne aan het Oostplein, een der oude historisch bekende gebouwen van de Admiraliteit van de Maze. „De mariniers en het Oostplein” vormden een begrip voor de bewoners van de Maasstad. Het korps had altijd

Mariniers-monument Rotterdam

veel bekijks, als het vandaar met tamboers en pijpers voorop uitruk-
te, het laatst in de meidagen van 1940

Ook nu woont het weer in Rotterdam, en wel in de nieuwe Van
Ghentkazerne aan het Toepad, terwijl het korps hoofdkwartier even-
eens in Rotterdam gevestigd is.

Maar het Oostplein bewaart voorgoed de hechte band met zijn
mariniers, getuige het beeld dat daar op 5 juli 1963 door de Rotter-
dammers werd „neergezet” en door Z.K.H. de Prins der Nederlanden
werd onthuld: een marinier in gevechtstenuue, van de beeldhouwer
Titus Leeser.

En toen op 10 december 1965 het korps mariniers zijn 300 jarig
bestaan herdacht, was het — nadat het korps een dag te voren zijn
opwachting bij Hare Majesteit de Koningin op het „Huis Ten Bosch”
in Den Haag had gemaakt — voornamelijk hier in Rotterdam, dat
dit unieke jubileum met grote luister herdacht en gevierd werd.

Overweldigend was het schouwspel, toen op de Coolsingel in regen
en storm het korps mariniers defileerde het korps van vandaag,
maar ook dat uit de laatste decennia. Tweeëntwintig honderd (2200)
oud mariniers in het burgerpak, doorweekt, verwaaid, maar marinier.
Gevormd in dicipline en kameraadschap. Volgens die beproefde
traditie van 300 jaren.

INHOUD

	blz.
<i>Inleiding</i>	3
<i>Karakter en taken</i>	4
<i>Leiding</i>	6
<i>Organisatie en bewapening (w.o. voertuigen en vaartuigen)</i>	6
<i>Kazerneringen in Nederland</i>	23
<i>Kazerneringen in de Nederlandse Antillen</i>	29
<i>De Marinierskapel der Koninklijke marine</i>	33
<i>Het korps tamboers en pijpers</i>	39
<i>Het korpsvaandel</i>	43
<i>Drie eeuwen korps mariniers</i>	52

N.B. De verrichtingen, taken, kazernering, bewapening e.d. van het
korps mariniers, in deze opgave beschreven, zijn bijgewerkt tot en
met voorjaar 1967.

De opgenomen foto's werden vervaardigd door de foto-diensten
van de Koninklijke marine.

Reproducties historische schilderijen van zeeschilder Reint de Jonge.

DE ALKENREEKS

BEELD-ENCYCLOPEDIË

G. M. VAN DER MARK

CARAVANS

B. H. HELDT

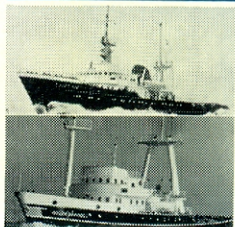
ALLE AUTO'S V

EUROPESE STATIONCARS

ARIE VAN DER VEER

SLEEPBOTEN

I - VLIETUIGEN

- 36 Fokker
- 41 Russische Vliegtuigen
- 47 Verkeersvliegtuigen
- 71 Onze Kon. Luchtmacht
- 82 Luchtvaart 1964
- 98 Luchtvaart 1965
- 87 Marine Vliegtuigen
- 111 Nw. Supersonische Vliegt.
- 68 Helikopters
- 77 Zweefvliegen II
- 80 Luchtschepen en Ballons
- 78 Raketten en Gel. Proj.
- 63 Ruimtevaart
- 97 Ruimtevaart USSR

II - VOERTUIGEN

- 101-104 Alle Auto's I-II-III-IV
- 108 Alle Auto's V
- 93 Race- en Sportwagens
- 70 Automerken
- 86 Alles over Karting
- 106 Caravans
- 83 Toer-, Sportbr.fietsen
- 107 Motoren en Scooters
- 85 Wegrace en Motocross
- 96 Luchtkussen-voertuigen
- 79-112 Pantservoertuigen 1-2
- 72 Trams
- 42 Locomotieven
- 81 Snelste treinen v. Europa
- 92 NS - Van Arend tot TT
- 99 Amerikaanse treinen

III - VAARTUIGEN

- 34 Gesch. Scheepvaart
- 64 Koopvaardij schepen
- 53 Oorlogsschepen I
- 54 Oorlogsschepen II
- 114-5 Onze Kon. Marine 1-2
- 95 Vliegkampschepen
- 94 Zeilende Opleidingssch.
- 73 Zeevisserij schepen
- 109-110 Sleepboten 1-2
- 100 Ronde en Platb. schepen
- 105 Varen met Motorboten
- 39 Diepzee duiken

IV - DIVERSEN

- 3 Calligrafie
- 10-18 Letters I-II
- 59 Galerij der Mode

**REGELMATIG
NIEUWE TITELS**

W. C. LEMAIRE

ONZE KONINKLIJKE MARINE I

FRED VOS

PANTSERVOERTUIGEN 2

DIVERSE TYPEN

DE NIEUWSTE

B. VAN DER KLAUW

SUPERNISCH VLIETUIGEN

